

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ · ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ ΠΑΡΡΕΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' ΕΤΟΣ 28^{ον} | ΑΘΗΝΑΙ | — 15 ΜΑΙΟΥ 1914 | ΑΡΙΘΜΟΣ 1054

Η ΟΜΙΛΙΑ ΤΗΣ κ. Κ. ΠΑΡΡΕΝ

ΕΙΣ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ

ΤΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

Κυρίαί μου,

Λυποῦμαι πολὺ διότι δὲν ἠδυνήθην νὰ εὐρεθῶ εἰς τὴν ἑναρξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου. Ἄλλ' ὅπωςδὴποτε ἔφθασα ἀρκετὰ ἐγκαίρως διὰ νὰ λάβω μέρος εἰς τὰς σπουδαιότερας ἐργασίας του καὶ νὰ ἐκφράσω τὴν εὐγνωμοσύνην μου εἰς τὴν κ. Πρόεδρον καὶ τὰ μέλη τοῦ Λυκείου διὰ τὴν ὠραίαν πρωτοβουλίαν τῆς συγκλήσεως τοῦ συνεδρίου τούτου καὶ διὰ τὴν εὐγενῆ πρόσκλησιν τὴν ὁποίαν μᾶς ἀπηύθυναν. Ἡ συμμετοχὴ μᾶς εἰς τὸ συνέδριον τοῦτο μᾶς παρέχει τὴν εὐκαιρίαν νὰ γνωρίσωμεν τὰς πλέον ἐκλεκτὰς καὶ προνομιούχους γυναῖκας τοῦ πνεύματος καὶ νὰ ἀντλήσωμεν πολὺτιμα διδάγματα διὰ τὸ ἔργον τοῦ Λυκείου μᾶς ἀπὸ τὰς μελέτας καὶ τὰς συζητήσεις αἱ ὁποῖαι θὰ διεξαχθοῦν ἐνταῦθα.

Οἱ δεσμοὶ ἄλλως, οἱ ὁποῖοι μᾶς συνδέουσι ἰδιαιτέρως μετὰ τῶν γυναικῶν τῆς Γαλλίας εἶναι πολὺ παλαιότεροι τῶν ἀναπτυχθέντων ἀπὸ τὸν διεθνή σύνδεσμον τοῦ Λυκείου. Εἶναι δεσμοὶ παλαιᾶς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης, χρονολογούμενοι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἡ Γαλλία ἐβοήθησε γενναίως τὴν Ἑλλάδα διὰ τὴν ἐθνικὴν τῆς ἀποκατάστασιν

μετὰ τὴν ὁποίαν καὶ πάλιν τόσα ἠντλήσαμεν ἀπὸ αὐτὴν πολὺτιμα στοιχεῖα προόδου ἀπαραιτήτα διὰ τὴν ἐξέλιξιν παντὸς πολιτισμοῦ. Τελευταίως ἀκόμη εἰς τοὺς εὐγενεῖς στρατιώτας σας ὀφείλομεν μέγα μέρος τῆς ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἡρωϊκοῦ στρατάρχου καὶ βασιλέως μᾶς ἀναδιοργανώσεως τοῦ ἐνδόξου στρατοῦ μᾶς, ὅστις ὑπὸ τὴν κατάπληξιν καὶ τὸν θυμασμὸν ὅλου τοῦ κόσμου κατώρθωσε νὰ ἀποδώσῃ τὴν ἐλευθερίαν εἰς τόσας χιλιάδας δούλων ἀδελφῶν μᾶς καὶ νὰ μεγαλύνῃ καὶ δοξάσῃ τὸ Ἔθνος μᾶς.

Οἱ δύο ἀλλεπάλληλοι πόλεμοι, κυρίαί μου, τοὺς ὁποίους ἡ Ἑλλὰς ἠναγκάσθη νὰ διεξαγάγῃ εὗρηκαν τὸ Λύκειόν μᾶς εἰς τὴν ἀρχὴν ἀκόμη τῆς ὀργανώσεώς του. Ἡ ἐμπόλεμος κατὰστασις μᾶς ἐπέβαλε καθήκοντα τὰ ὁποῖα ἂν καὶ δὲν περιελαμβάνοντο εἰς τὸ πρόγραμμα μᾶς ἐπέτρεψαν ὅμως νὰ παράσχωμεν μεγάλας ὑπηρεσίας εἰς τὰς τὸσον δυσκόλους στιγμὰς τῆς ἐθνικῆς μᾶς ζωῆς.

Τὸ κοινωνικὸν ἔργον τοῦ Λυκείου ἐγένεον οὕτω ἔργον πατριωτικόν. Ἐσυστήσαμεν ἐπιτροπὰς κυριῶν παροχῆς ἐργασίας διὰ τὰς γυναῖκας τῶν ἐπιστρατών, ἰδρύσαμεν σχολὴν νοσοκόμων τοῦ πολέμου μᾶς, νοσοκομεῖον εἰς τὴν Ἡπειρον, κατασκευάσαμεν καὶ ἀπεστείλαμεν θερμὰ ἐνδύματα καὶ ἄλλα χρειώδη πράγματα πρὸς ἀνακούφισιν τῶν ἀνδρῶν οἱ ὁποῖοι ἔχυναν τὸ αἷμα των διὰ τὴν πατρίδα. Τὰ κορίτσα μᾶς εἰργάσθησαν διὰ νὰ παρέξουν εἰς τὰ

παιδιά τῶν ἐπιστράτων ὄχι μόνον ἐνδύματα καὶ ὑποδήματα, ἀλλὰ καὶ δλίγην χαρὰν καὶ εὐτυχίαν τὴν ὁποίαν δίδει εἰς τὴν ἡλικίαν αὐτὴν τὸ γλύκισμα καὶ τὸ παιγνίδι.

Δὲν θὰ λησμονήσωμεν ποτέ, κυρίαί μου, τὸ εὐγενὲς ἐνδιαφέρον σας κατὰ τὰς δυσκόλους στιγμὰς τῆς ἐθνικῆς μας ἀγωνίας, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐγενῆ σας καὶ ἐνθουσιώδη συμμετοχὴν εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ θριάμβου καὶ τῆς δόξης τῶν Ἑλληνικῶν ὅπλων.

Εὐχαριστίας καὶ εὐγνωμοσύνην εἰς ὅλας ὑμᾶς, ὅσαι ἀνήκετε εἰς ἔθνη διατεθειμένα φιλικῶς ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, διότι μὲ τόσην γενναϊότητα ἀνελάβετε τὴν δημοσίευσιν τῆς διαμαρτυρίας μας κατὰ τῶν βαρβάρων θηριωδιῶν τῶν ἐχθρῶν μας κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον καὶ δια φωτίσατε τὴν πολιτισμένην ἀνθρωπότητα περὶ τοῦ ποιοῦ τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν. Ἡ κοινωνικὴ ἐργασία τοῦ Λυκείου μας ἐπενυσχίσθη κατὰ τὸν πόλεμον καὶ μετ' αὐτόν, ὡς καὶ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἰδρύσεώς του μὲ εὐεργετικὰ ἀποτελέσματα. Τὸ ἐπιστημονικὸν τμήμα μας ὑπὸ τὴν ἔφορον καὶ διακεκριμένην ἰατρὸν κ. Ἀνθῆν Βασιλειάδου διωργάνωσε πρακτικὰ μαθήματα οἰκιακῆς παιδαγωγικῆς καὶ ὑγιεινῆς διὰ τὰς μητέρας τοῦ λαοῦ.

Καὶ ἐνῶ τὰς συναθροίζομεν ἀνὰ ἑκατοντάδας δι' ἐργασίας τακτικῆς ταῖς παρέχομεν τὰ μέσα ἀνέτου ὑπάρξεως, συγχρόνως διὰ συνμιλιῶν φιλικῶν τῶν ἰατρῶν μας πρὸς αὐτάς, μειοῦνται εἰς τὰς στοιχειώδεις γνώσεις τῆς ὑγιεινῆς δι' ὧν μετριάζεται ἡ θνησιμότης τῶν μικρῶν καὶ θὰ ἐξυγιαίνεται κατὰ τὸ δυνατόν τὸ περιβάλλον τῶν μεγάλων λαϊκῶν ομάδων, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὴν δύναμιν καὶ τὸ στήριγμα κάθε ἔθνους.

Τὸ ἔργον τῆς ἐξυγιάνσεως τῶν λαϊκῶν ἐργατικῶν ομάδων ἔχει ἀναλάβει εἰς ἄλλον κύκλον πρὸ δέκα ἐπτὰ ὄλων ἑτῶν ἡ Α. Μ. ἡ βασίλισσα Σοφία ἡ ἰδρύτρια τῶν οικονομικῶν συσσιτίων. Ἐργάται καὶ ἐργάτριαι προμηθεύονται ἀπὸ τὰ συσσίτια τῆς Α. Μεγαλειότητος τροφὴν θερμὴν ὑγιεινὴν καὶ καθαρὰν ἀντὶ δύο καὶ τριῶν σολιδίων.

Εἰς τὴν κοινωνικὴν ἐργασίαν τοῦ Λυκείου μας κατέχει ἐξαιρετικὴν θέσιν ἡ ἀγάπη πρὸς τὰ μικρὰ καὶ πρὸς τὴν νεότητα ἐν γένει. Τὴν ἀγάπην αὐτὴν δὲν ἐκδηλοῦμεν οὔτε μὲ ἰδρυσιν σχολείων, οὔτε ἄλλων φιλανθρωπικῶν κέντρων. Εὐρίσκομεν ὅτι ἕως τώρα ἡ φιλανθρωπία, αἱ κυβερνήσεις καὶ οἱ δήμοι ἐφρόντισαν περισσότερον ἴσως ἀπὸ ὅτι πρέπει διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πνεύματος τῶν μικρῶν, διὰ τὴν σοφίαν των διὰ τὴν ἐξασφάλισιν ἑνός

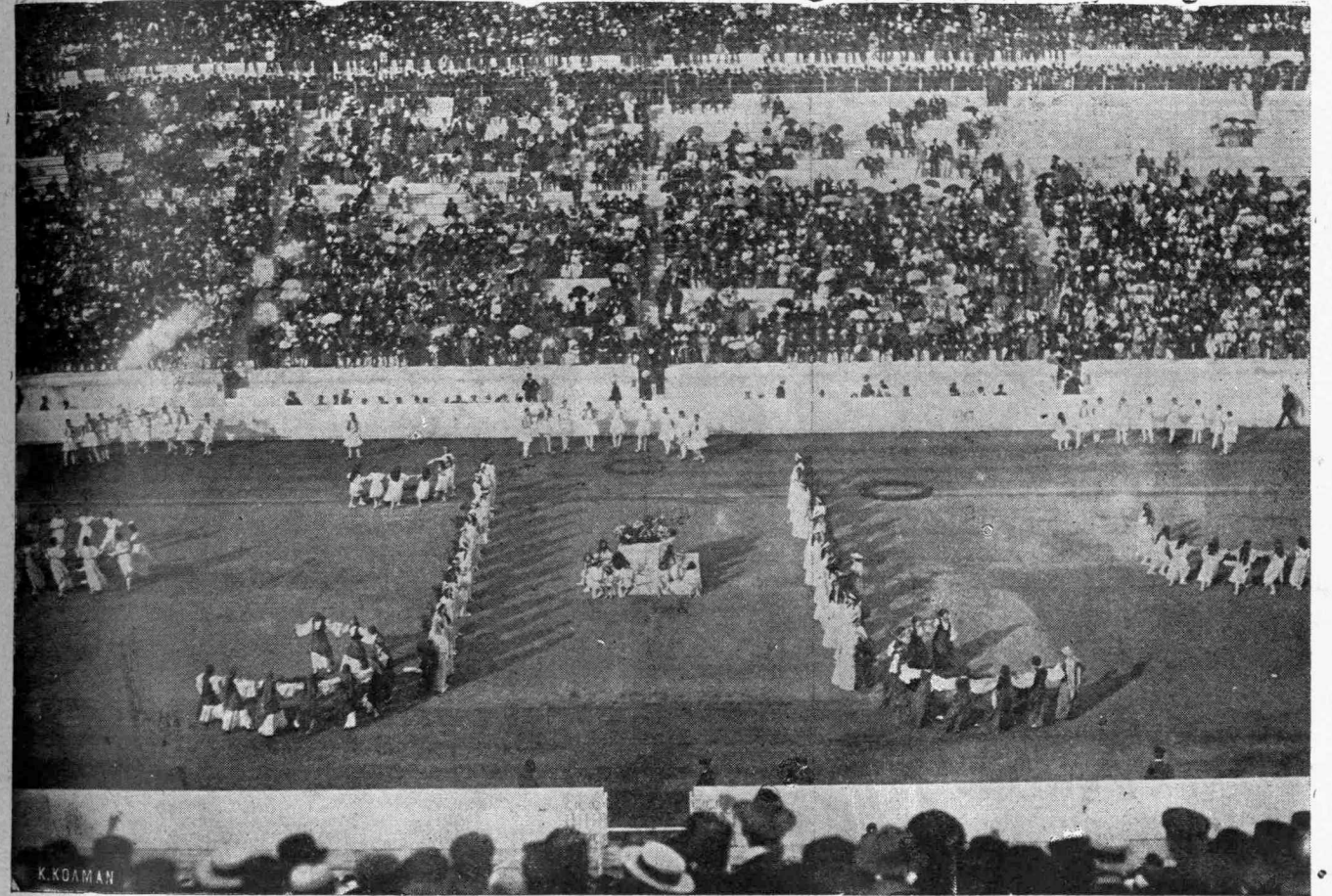
σταδίου. Ἄλλ' ὅτι παρημελήθη καὶ δὲν ἐλήφθη διόλου ὑπ' ὄψιν, εἶναι ἡ παιδικὴ ψυχὴ, ἡ ὁποία ἔχει ἀνάγκην χαρᾶς, ἀγάπης ὅπως τὸ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ ἔχει ἀνάγκην ἡλίου. Ἴδου τὸ ἔργον, εἰς τὸ ὁποῖον, κυρίαί μου, ἐξασκοῦμεν τὰ κορίτσα μας τοῦ Λυκείου, ἰδού τί ἀνεθέσαμεν εἰδικώτερον εἰς τὴν νεότητα τὴν προνομιούχον καὶ εὐνοουμένην ὑπὸ τῆς τύχης ἡ ὁποία συνειθίζει νὰ μοιράζη ἀπὸ τὴν ἰδικὴν τῆς χαρὰν εἰς τὰ πτωχὰ μικρὰ τοῦ λαοῦ. Ἐκδρομαί, παιγνίδια, γλυκίσματα, ἐορτὰς παιδικὰς ἰδού τί παρέχει ἡ Ἐφορεία τῶν κοριτσιῶν μας πρωτίστως εἰς τὰ ὄρφανὰ τοῦ πολέμου καὶ ἔπειτα εἰς πτωχὰ ἐν γένει παιδιὰ.

Εἰς τὸ Λύκειόν μας τὸ χθεσινὸν μόλις ἀκόμη, ὄνειροπώλησα, Κυρίαί μου, νὰ συγκεντρώσω ὄχι ἀπλῶς τὰς γυναῖκας τῶν σαλονιῶν ἀλλὰ κατ' ἐξοχὴν τὰς γυναῖκας τοῦ πνεύματος, τῆς ἀνωτέρας μορφώσεως, κάθε προσωπικότητα συνδυάζουσιν τὸ καλὸν μὲ τὸ ὄραϊον καὶ μὲ τὸ ἀγαθὸν κατὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦ μεγαλειότερου ἀπὸ τοὺς σοφούς μας τῆς ἀρχαιότητος. Διὰ τοῦ συνδέσμου αὐτοῦ καὶ ἀλληλεγγύη τῶν γυναικῶν τῶν διαφόρων κλάδων ἀναπτύσσεται καὶ ἡ ἀξία των ἀποδεικνύεται, χρησιμοποιεῖται καὶ προάγεται καὶ διὰ τὴν ἰδίαν των πρόοδον καὶ διὰ τὸ καλὸν τοῦ ἔθνους καὶ τῆς φυλῆς μας.

Τὰ ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα ὑπερέβησαν κάθε πόθον μου. Ἡ πρώτη τριετής περίοδος τῆς λειτουργίας του, ὑπὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον, ἐπιλέκτων κυριῶν τῶν ὁποίων ἔχω τὴν τιμὴν νὰ προεδρεύω, περιλαμβάνει εἰς τὸ ἐνεργητικὸν τῆς μίαν πανελληνίον μεγάλην ἐορτὴν δι' ἧς ἐπραγματοποιήθη μέγα μέρος τοῦ σκοποῦ τοῦ προγράμματός μου.

Ἡ ἐορτὴ αὕτη ἐδόθη μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας εἰς Κέρκυραν μόλις πρὸ μηνὸς εἰς τιμὴν τοῦ Ἀυτοκράτορος τῆς Γερμανίας Γουλιέλμου ἀδελφοῦ τῆς ἀγαπημένης μας βασιλίσσης, ἥτις τιμᾶ τὸ ἔργον μας διὰ τῆς προστασίας της. Ἡ αὕτη ἐορτὴ ἐπανελήφθη εἰς πολὺ μεγαλύτερον εἰς τὸ Στάδιον τῶν Ἀθηνῶν, πλαίσιον θαυμάσιον καὶ μεγαλοπρεπές διὰ τὴν ὄραϊαν εἰκόνα, ἣν παρουσίασεν ἡ ἐορτὴ μας, ἥτις ἐπροκάλεσε τὸν θαυμασμὸν καὶ τοῦ Γερμανοῦ Ἀυτοκράτορος, ὅστις μᾶς ἀπένευε τιμὰς βασιλικὰς καὶ τῶν λατρευτῶν μας βασιλέων καὶ ὄλων τῶν θεατῶν.

Ἡ ἐπιτυχία τῆς ὀφείλεται, κυρίαί μου, εἰς τὸ ἐθνικὸν πνεῦμα τὸ ὁποῖον τὴν ἐνέπνευσε καὶ τὸ ὁποῖον πρωτοστατεῖ εἰς ὅλον τὸ ἔργον μας τὴν ἀναγέννησιν δηλ. τῶν παλαιῶν μας ἡθῶν καὶ ἐθίμων, τῆς ζωῆς μας τῆς περασμένης, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐπήγαγε κάθε ὄραϊο-

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΧΟΡΟΥΣ ΤΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΕΙΣ ΤΟ ΣΤΑΔΙΟΝ

της καὶ τὴν ὁποίαν δοξασμένοι πρόγονοι μᾶς ἐκληροδότησαν. Τὴν ἐξέλιξιν τῆς καλλιτεχνικῆς ζωῆς τοῦ ἔθνους μας ἀνὰ τοὺς αἰῶνας παρακολουθεῖ τὸ Λύκειον εἰς τὸ ἐπιπλον, εἰς τὸ ἐνδυμα, εἰς τὸ τραγοῦδι καὶ εἰς τοὺς χορούς, καὶ τὴν ἐξέλιξιν αὐτὴν ἐπαρουσίασεν εἰς τὰς ἐορτὰς του εἰς τὴν ἐπίπλωσιν του εἰς τὰς ἐκθέσεις του τὰς καλλιτεχνικὰς, εἰς τὴν ἐργασίαν τοῦ Φιλολογικοῦ τοῦ τμήματος. Αὐτὸ ἀποτελεῖ τὴν θεμελιώδη ἰδέαν, ἐφ' ἧς στηρίζεται τὸ ἔργον μας.

Ὅτι δὲ τὸ ἔργον μας γενικῶς ἐπέτυχεν δὲν ἀποδεικνύουν μόνον αἱ ἐορταί μας. Ὅσαι ξένοι ἢ ξένοι μᾶς ἐπεσκέφθησαν μέχρι σήμερον ἐξεφράσθησαν μὲ ἐνθουσιασμὸν διὰ τὴν ἐπίπλωσιν τῶν αἰθουσῶν μας εἰς τὰς ὁποίας παρακολουθήσαμεν τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἐπίπλου ἀπὸ τὸν ἀρχαῖκόν ῥυθμὸν τὸν ὁποῖον ἀντεγράψαμεν ἀπὸ τὰ μουσεῖα καὶ τὰ ἀρχαῖκα δοχεῖα, τὸν Βυζαντινὸν τὸν ἐποῖον ἀντεγράψαμεν ἀπὸ

παλαιὰς γραφᾶς καὶ Βυζαντινὰς ἐκκλησίας μέχρι τοῦ νεωτέρου ῥυθμοῦ αἰθουσίας παλαιῶν χωρικῶν κεντημάτων καὶ πολυτίμων σκευῶν τῆς Ρόδου.

Τὴν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἀναγεννήσεως τῶν παλαιῶν μας ἐθίμων ἐφαρμόζομεν καὶ εἰς τὴν φιλολογοῖαν καὶ εἰς τὰς τέχνας. Εἰς τὰς διαλέξεις μας ἀσχολούμεθα κατὰ προτίμησιν μὲ τὴν ζωὴν τῶν γυναικῶν μας τοῦ παρελθόντος καὶ μὲ τὴν σπουδαιοτάτην ἐπίδρασιν των εἰς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον.

Ὡς πρὸς τὴν γυναικείαν φιλολογικὴν παραγωγὴν ἔχει ἤδη καταλάβει τὴν θέσιν τῆς εἰς τὴν φιλολογοῖαν τῆς χώρας μας. Βιβλία ἐκλεκτὰ διὰ τὰ παιδιά μας ἔχει γράψει πρωτίστως ἡ κ. Δέλτα. Διήγημα ἢ μυθιστόρημα φιλολογικῆς ἀξίας, αἱ κ. κ. Καζαντζάκη, Παπαδοπούλου. Πρὸ καιροῦ ἐδημοσίευσεν καὶ ἐγὼ μυθιστορήματα. Τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν μεταφράσθη ἀπὸ

τὸ Journal de Debats καὶ τὴν Revue Let-
teraire. Εἶναι ἡ χειραφετημένη μία χειραφε-
τημένη συντηρητικὴ καὶ ὄχι σουφραζέττα, ὁ
τύπος ἴσως τῶν πρώτων Ἑλληνίδων, αἱ ὁποῖαι
ἐπανεστάτησαν κατὰ τῆς τυραννίας τῶν προ-
λήψεων καὶ ὕψωσαν τὴν σημαίαν τῆς ἐλευθέ-
ρας ἀνωτέρας ἐργασίας διὰ νὰ ἀνακτήσουν
τὴν προσωπικότητά των.

Τὸ Λύκειον τῆ συνορασίᾳ τοῦ παιδαγωγι-
κοῦ καὶ φιλολογικοῦ τοῦ τμήματος εἶχεν προ-
κηρύξει διαγωνισμόν διὰ τὰ παιδικὰ βιβλία
καὶ ποιήματα, ὁ ὁποῖος ὅμως δὲν ἐγένετο ἕνεκα
τοῦ πολέμου. Ἐλπίζω ὅτι ἐφέτος θὰ κατορ-
θώσωμεν νὰ πραγματοποιήσωμεν καὶ τὸ μέρος
αὐτὸ τοῦ προγράμματος τοῦ φιλολογικοῦ μας
τμήματος, εἰς τὸ ὁποῖον περιλαμβάνονται καὶ
αἱ συναθροίσεις τῆς τετάρτης τῆς ἐφορείας τῶν
κοριτσιῶν μας. Εἰς τὰς συναθροίσεις αὐτὰς ὑπὸ
τὴν ἐποπτεῖαν τῶν κ. κ. Ν. Μελά καὶ Α. Τριαν-
ταφυλλίδου γίνεται ἀπὸ κοινοῦ ἀνάγνωσις καὶ
μελέτη φιλολογικῶν ἔργων ἰδικῶν μας καὶ ξέ-
νων καὶ σχετικὴ συζήτησις. Διὰ τοῦ τρόπου αὐ-
τοῦ τὰ κορίτσια μας συνειθίζουσιν νὰ διακρίνουν
τὸ καλὸν βιβλίον ἀπὸ τὸ κακὸν καὶ νὰ ἀγαποῦν
τὰ ὡραῖα ἔργα τῶν ἐκλεκτῶν ἀνθρώπων τοῦ πνεύ-
ματος. Τὰ κορίτσια μας συνειργάσθησαν μὲ τὴν
Ἐφορείαν τῶν Μητέρων ὑπὸ ἔφορον τὴν κ. Δ.
Βλαστοῦ εἰς διανομὴν ὑποδημάτων καὶ ἐνδυ-
μάτων παιδικῶν εἰς τὰς πτωχὰς μητέρας, καθὼς
καὶ εἰς τὴν διανομὴν δώρων καὶ ἀναψυχῆν
τῶν μικρῶν τῶν λαϊκῶν τάξεων.

Εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Λυκείου ὑπάρχει
ἰδικὸν τμήμα διὰ τὴν ἡλικίαν αὐτὴν μὲ ἐφό-
ρους διὰ τὴν βιβλιοθήκην τὰς κ. κ. Χριστο-
δούλου καὶ Ἀλεξανδρῆ καὶ μὲ ἀριθμὸν βι-
βλίων ἐκλεκτῶν ἰδικῶν μας καὶ ξένων. Εἰδικὸν
τμήμα βιβλιοθήκης δανειστικῆς κυκλοφορεῖ
μεταξὺ τῶν μελῶν, προσεχῶς δὲ θὰ ἀποστέλ-
λεται καὶ εἰς τὰ ἀντεπιστέλλοντα τμήματα τοῦ
Λυκείου ἀνὰ τὰς ἐπαρχίας.

Μεταξὺ τῶν τμημάτων τούτων αἱ Πάτριαι
ἔχουν μέχρι σήμερον νὰ ἐπιδείξουν ἐργασίαν
συστηματικὴν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς κ. Μάρ-
κου. Τὸ τμήμα τῆς κοινωνικῆς τῶν ἐργασίας
προέβη εἰς ἴδρυσιν Κυριακοῦ Σχολείου διὰ τὰ
παιδιὰ τοῦ λαοῦ μὲ ἐπιτυχέστατα ἀποτελέσματα.
Τὸ Λύκειον Θεσσαλονίκης παρουσιάζει τοῦτο
τὸ ἰδιαίτερον, ὅτι δέχεται καὶ ἄνδρας ὡς μέλη,
οἱ ὁποῖοι ὅμως δὲν ἔχουν ψῆφον, ἀλλ' οὔτε
θέσεις διοικητικὰς.

Τὸ καλλιτεχνικὸν μας τμήμα μὲ ἐφόρους
τὰς κ. κ. Γεωργαντῆ, Βουγιούκα καὶ Σκούφου
περιλαμβάνει τὰς ἐφορείας τῆς ζωγραφικῆς,
τῆς γλυπτικῆς, τῆς διακοσμητικῆς. Τὰ μνημεῖα

μας, τὰ μουσεῖα καὶ αἱ καλλιτεχνικαὶ συλλογαὶ
μας μοναδικαὶ εἰς τὸν κόσμον ἐμπνέουσιν τὰς
νέας μας καλλιτέχνιδας, μεταξὺ τῶν ὁποίων
ὑπάρχουν αἱ κατέχουσαι διακεκριμένην θέσιν.
Ἔργα τούτων ἐγένοντο ἤδη δεκτὰ εἰς τὰ
salons τῶν Παρισίων καὶ τοῦ Μονάχου, εἰς
τὴν πολύτιμον δὲ συνδρομὴν τῶν μελῶν τοῦ
τμήματος τούτου ὀφείλεται κατὰ τὸ πολὺ ἡ
ἐπιτυχία καὶ τῆς ἐπιπλάσεώς μας καὶ τῶν καλ-
λιτεχνικῶν μας ἑορτῶν.

Εἰς τὸ τμήμα τῶν παλαιῶν Ἑλληνικῶν
χορῶν τὸ διατελέσαν ὑπὸ τὴν Ἐφορείαν τῶν
κ. κ. Κρεσενίτου καὶ Δούσανη αἱ νέαι Ἑλ-
ληνίδες γυμνάζονται εἰς ὡραίας καὶ γραφικὰς
κινήσεις, αἱ ὁποῖαι ἐνθουμίζουσιν τοὺς κυκλικούς
χορούς, τοὺς ὁποίους ἐχόρευαν πρὸ δύο χι-
λιάδων χρόνων αἱ κόραι τῶν Ἀθηνῶν γύρω
ἀπὸ τοὺς βωμοὺς τῶν θεῶν. Δὲν ἤξεύρω, ἐὰν
οἱ χοροὶ διτηρήθησαν ἀπαράλλακτοι κατὰ τὴν
μακρὰν τῶν αἰῶνων πάροδον, τὰ ὀνόματά των
ὅμως ἔμειναν ἀμετάβλητα, καθὼς ἀναφέρουσιν
οἱ διασημότεροι μεταξὺ τῶν ἀρχαίων συγγρα-
φῶν. Τὸ κάλλος των εἶτε μὲ τὰ ἀρχαῖον ἔν-
δυμα χορεύονται, εἶτε μὲ τὰ γραφικὰ ἐνδύματα
τῶν διαφόρων πόλεων καὶ χωρίων εἶναι γρα-
φικὸν τόσον, ὥστε νὰ ἔχει ἤδη ἐξασφαλισθῆ
καὶ ἡ εἰσαγωγή των εἰς τὰς αἰθούσας.

Φυσικὰ συνθεδύονται καὶ ἀπὸ τραγούδια,
τῶν ὁποίων τὴν ἐνορχήστρωσιν ἀνέλαβε τὸ
μουσικὸν μας τμήμα ὑπὸ ἐφόρους τὰς κ. κ.
Καλογερῆ καὶ Φωκᾶ. Ἡ κ. Καλογερῆ μουσι-
κὸς ἀρίστη κατέχει τὸ τάλαντον νὰ διευθύνῃ
ἐκτὸς τοῦ ὀργανικοῦ τμήματος τῆς μουσικῆς,
καὶ τὸ ταμεῖον τοῦ Λυκείου μας μὲ ἐντέλειαν
καὶ τάξιν ἀπαράμιλλον. Ἡ κ. Φωκᾶ μαθήτρια
διακεκριμένη τοῦ Ὁδείου τῶν Παρισίων καὶ
καθηγήτρια τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν θὰ σᾶς
τραγουδήσῃ μὲ τὴν θαυμασίαν καὶ ἀρμονικὴν
φωνήν τῆς μερικὰ δημοτικὰ τραγούδια τῶν
ὁποίων τὴν μουσικὴν ἐνέπνευσεν ἡ μελαγχο-
λικὴ νοσταλγία τῆς ἐλευθερίας καὶ ἡ πρὸς τὴν
πατρίδα ἠρωϊκὴ ἀγάπη τῶν παληκαριῶν μας.

Θὰ εἶναι νομίζω ὁ ὡραιότερος, καὶ ὁ πλέον
ιδανικὸς ἐπίλογος τῆς ὀμιλίας αὐτῆς, διὰ τῆς
ὁποίας ἀτελῶς ἐδοκίμασα νὰ σᾶς σκιαγραφήσω
τὴν Ἑλληνίδα τῆς ἀνωτέρας μορφώσεως τοῦ
τόπου μας, τὰς ἀπογόνους τῆς Ἀσπασίας
καὶ τῆς πλειάδος τῶν διασημῶν γυναικῶν, αἱ
ὁποῖαι πρὸ δύο χιλιάδων χρόνων ἀπέδειξαν
διὰ τῆς εὐφυΐας καὶ τῆς πολυμαθείας των τὴν
πνευματικὴν ἰσότητά των δύο φύλων. Μετὰ
τὴν κ. Φωκᾶ ἡ δις Μαρία Βαλσαμάκη ἡ τόσον
γνωστὴ καὶ τόσον θαυμαζομένη διὰ τὸ ὑπέρο-
χον τάλαντόν της εἰς τὴν ἀπαγγελίαν εἰς τοὺς

ἐδῶ καλλιτεχνικοὺς κύκλους θὰ συμπληρώσῃ
τὴν Ἑλληνικὴν μας ἀπογευματινὴν μὲ τὴν
Νέαν Ἑλλάδα τοῦ κ. Jules Bois καὶ μὲ τὴν
Πατρίδα τῆς ἀγαπητῆς μας Προέδρου Δουκίσι-
σης d'Uzès.

ΕΝΑΣ ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΤΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΜΑΣ

ΠΑΡΙΣΙΟΙ, 4 Ἰουνίου, — Συνεκλήθη κατ'
αὐτὰς διὰ πρώτην φορὰν ἐνταῦθα Διεθνὲς Συ-
νέδριον τῶν γυναικῶν Lyceum Clubs, ὑπὸ
τὴν προεδρίαν τῆς Δουκίσσης d' Uzès, μητρὸς.
Εἰς τὸ συνέδριον αὐτὸ ἔλαβαν μέρος ἀντιπρό-
σωποι ἐξ ὅλων τῶν Λυκείων τοῦ κόσμου. Εἶνε
δὲ τὰ Λύκεια ὄχι σχολεῖα, ἀλλὰ ἐν εἶδος γυ-
νεκῶν συλλόγων, εἰς τοὺς ὁποίους λαμβάνουν
μέρος γυναῖκες ἀνωτέρας μορφώσεως ὅλων πε-
ρίπου τῶν κλάδων, καθὼς καὶ γυναῖκες ἀνθρω-
πιστικῆς καὶ κοινωνικῆς δράσεως.

Τὸ Λύκειον τῶν Ἀθηνῶν ἀντεπροσωπεύθη
ἀπὸ τὴν πρόεδρόν του κ. Κ. Παρρέν, τὴν γε-
νικὴν γραμματέα του δεσποινίδα Ε. Νικολαΐ-
δου, τὴν γραμματέα τῆς βιβλιοθήκης δεσποι-
νίδα Μ. Καλάρη καὶ τὴν πρόεδρον τοῦ μουσι-
κοῦ τμήματος κ. Νίναν Φωκᾶ.

Ἡ Ἑλληνικὴ ἀντιπροσωπεῖα ἐγένετο δεκτὴ
μετὰ ἐξαιρετικῶν τιμῶν, μετέσχε δὲ τῶν συζη-
τήσεων τοῦ φιλολογικοῦ, καλλιτεχνικοῦ καὶ
μουσικοῦ τμήματος, καθὼς καὶ τοῦ τμήμα-
τος τῆς κοινωνικῆς δράσεως, ὅπως λέγονται
τώρα ὅλαι ἐν γένει αἱ ἐνέργειαι τῆς προληπι-
κῆς φιλανθρωπίας.

Εἰς τὸ τμήμα τοῦτο ἡ κ. Παρρέν ἀνέπτυξε
τὰ κατὰ τὴν ὡραίαν δρᾶσιν τῶν Ἑλληνίδων
εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῆς προόδου. Ἄλλ'
ὅπου ἰδίως ἡ Ἑλλὰς εἶχε μίαν μεγάλην καὶ
ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν ἦτο τὴν ἡμέραν, τὴν ὁ-
ρισθεῖσαν διὰ τὴν ἐκθεσιν τῆς δράσεως τοῦ
Λυκείου Ἀθηνῶν.

Ἡ μεγάλη αἰθουσα τοῦ Λυκείου τῶν Πα-
ρισίων ἦτο γεμάτη ἀπὸ ἐκλεκτῶν κόσμον τῆς
καλλιτέρας Παρισινῆς κοινωνίας παρευρίσκοντο
δὲ καὶ ἐπέλεκτα μέλη τῆς Ἑλληνικῆς παροι-
κίας τῶν Παρισίων, ὡς ἡ κ. Ναταλία Σού-
τσου, ἡ κ. Βαλσαμάκη, ἡ κ. Ν. Δεληγιάννη,
ἡ κ. καὶ ἡ δεσποινὶς Προβελεγγίου, ἡ κ. Εὐ-
σταθίου καὶ ἄλλοι.

Ἡ κ. Παρρέν, ἐν μέσῳ ἐνθουσιωδῶν χειρο-
κροτημάτων, ἀνῆλθεν εἰς τὸ βῆμα καὶ ἤρχισε
νὰ διηγῆται τὴν ἱστορίαν τῆς ἰδρύσεως καὶ
τῆς δράσεως τοῦ Λυκείου τῶν Ἀθηνῶν. Μὲ

ὑψος καλλιπέες καὶ γλαφυρόν, συνοπτικώτατα
δέ, ἡ κ. Παρρέν ἀπηρίθμησε τόσα ἔργα καὶ
τόσον θαυμασίαν δρᾶσιν, ὥστε νὰ προκαλῆ
συχνότητα τὰ «bravo, bravo,» τοῦ ἀκροατη-
ρίου της, τὸ ὁποῖον τὴν διέκοπτεν εἰς κάθε
στιγμὴν μὲ ἐθουσιώδη χειροκροτήματα.

Ἡ κ. Παρρέν εἰσηγομένη τὸν λόγον της,
ἔκαμε μίαν μικρὰν διπλωματικὴν παρέκβασιν,
ἡ ὁποία ἠγχαρίστησεν ἰδιαίτερος τὸ Γαλλικόν
τῆς ἀκροατήριον. Ἀφοῦ ἠγχαρίστησε τὴν Δού-
κισσαν διὰ τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ Συνεδρίου
καὶ διὰ τὴν πρόσκλησιν τὴν ἀπευθυνθεῖσαν
πρὸς τὸ Λύκειον τῶν Ἀθηνῶν, ὁμίλησεν ἔπειτα
διὰ τοὺς δεσμοὺς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εὐγνω-
μοσύνης, οἱ ὁποῖοι συνδέουσιν τὴν Ἑλλάδα μετὰ
τῆς Γαλλίας: «Ἀπὸ τὴν χώραν αὐτὴν, εἶπε,
τὴν διαδεχθεῖσαν πρώτην τὸν ἀρχαῖον Ἑλλη-
νικὸν πολιτισμόν, ἠντλήσαμεν πολλὰ διδά-
γματα καὶ στοιχεῖα προόδου κατὰ τὴν ἐθνικὴν
μας ἀναγέννησιν. Αὐτὴ μᾶς ἐβοήθησε κατὰ
τὸ παρελθὸν εἰς τὴν ἐθνικὴν μας ἀποκατά-
στασιν, καὶ τελευταίως ἀκόμη οἱ εὐγενεῖς στρα-
τιῶταί σας εἶνε ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι μὲ τὸν ἠρωϊ-
κὸν Βασιλέα μας ἐπὶ κεφαλῆς, συνετέλεσαν εἰς
τὴν ἀναδιοργάνωσιν τοῦ ἐνδόξου στρατοῦ μας,
ὁ ὁποῖος ὑπὸ τὴν κατάπληξιν καὶ τὸν θαυμα-
σμόν τοῦ κόσμου ὅλου ἀπέδωκε τὴν ἐλευθε-
ρίαν εἰς τοὺς δούλους ἀδελφούς μας καὶ ἔκαμε
τὴν Ἑλλάδα μεγάλην.»

Ἐνθουσιώδεις ἐπευφημίαι καὶ χειροκροτή-
ματα ὑπεδέχθησαν τὴν ῥήτορα, τὴν μόνην με-
ταξὺ τῶν ξένων ἀντιπροσώπων ἡ ὁποία ὁμίλει
ἀπταιστῶς τὴν Γαλλικὴν.

«Ὅ,τι ἐθανυμάσθη κατ' ἐξοχὴν ἀπὸ Γαλλίδας
καὶ ξένας κυρίας ἦτο ἡ ὡραία καὶ θεμελιώδης
ιδέα τοῦ προγράμματος τοῦ Λυκείου Ἀθηνῶν:
τῆς ἀναγεννήσεως τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων, κα-
θὼς καὶ παντὸς Ἑλληνικοῦ. Ἡ προστασία
ἐπίσης τῶν μικρῶν ὀρφανῶν τοῦ πολέμου, ἡ
παροχὴ ἐργασίας πρὸς τὰς γυναῖκας, ἡ φι-
λολογικὴ μόρφωσις τῶν δεσποινίδων δι' ἀπὸ
κοινοῦ μελετῶν καὶ συζητήσεων ἐχειροκροτή-
θησαν μὲ ἐνθουσιασμόν.

—«Ἄλλὰ κάμνετε θαυμασίαν ἐργασίαν, σχε-
δὸν ἀνωτέραν ἀπὸ τὴν ἰδικὴν μας, ἐνῶ μόλις
ἔχετε τριῶν χρόνων ζοήν», εἶπεν ἡ Δούκισσα
συγχαίρουσα θερμώτατα τὴν κ. Παρρέν εὐθύς
μετὰ τὸ τέλος τῆς ὀμιλίας της.

Ἡ Παρρέν, ἀπαριθμοῦσα τὴν δρᾶσιν ἐνὸς
ἐκάστου τμήματος κατέληξε μὲ τὸ μουσικόν.
Θὰ εἶνε, εἶπε παρουσιάζουσα τὴν κ. Νίναν
Φωκᾶ ὡς πρόεδρον τῆς ἐφορείας τῆς Ὁδικῆς,
ὁ καλλίτερος καὶ ποιητικώτερος ἐπίλογος τῆς
ὀμιλίας μου τὰ παλαιὰ δημοτικὰ μας τραγού-

δια, τὰ ὅποια θὰ σᾶς ψάλῃ μὲ τὴν θαυμασίαν φωνήν της ἡ κ. Νίνα Φωκά. Τὰ τραγούδια αὐτὰ διερμηνεύουν τὸν πόνον τῆς σκλαβωμένης τότε Ἑλλάδος καὶ τὴν μελαγχολικὴν νοσταλγίαν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ποῦ ἐνέπνεε τὰ παλληκάρια μας.

Σᾶς παρουσιάζω, τὴν κ. Φωκά, παλαιὰν μαθήτριά σου Παρισίου Conservatoire καὶ καθηγήτριά σου Ὁδείου Ἀθηνῶν.

Μὲ χειροκροτήματα παταγώδη εἰσήλθε τότε εἰς τὴν σκηνὴν τῆς αἰθούσης ἡ κ. Φωκά, ἡ ὁποία ἐτραγούδησε τὰ ὠραιότερα ἀπὸ τὰ δημοτικά μας ᾄσματα μὲ τὴν τέχνην καὶ μὲ τὸ *brío* ποῦ διακρίνει τὴν μεγάλην μας αἰδὸν: Τὸ «Λάγι' ἀρνί», «Καράβι ἦρθεν ἀπὸ τὴ Χιό». «Ἡ καταδίκη τοῦ Κλέφτη». Ἀπὸ τὰ νεώτερα δὲ τοῦ Σαμάρα «Τῆς κοπέλλας τὸ νερό», τοῦ Λαμπιλέτ ἢ «Μπαλάντα».

Ἄν καὶ τὴν παραμονὴν εἶχε προηγηθῆ ἡ συναυλία τὸν Μουσικοῦ Τμήματος τοῦ Λυκείου τῶν Παρισίων, εἰς ἣν εἶχαν λάβει μέρος αἰδοὶ καὶ τῆς Grand' Opera ἀκόμη, ὅμως ὁ ἐνθουσιασμός διὰ τὸ τραγαῦδι τῆς κ. Φωκά ὑπῆρξεν ἀκόμη μεγαλειότερος. Κάθε ᾄσμα τῆς ἐμπιζάρετο καὶ μέσα εἰς ἀτελείωτα «μπράβο» κατῆλθεν ἡ συμπαθὴς καλλιτέχνης μας ἀπὸ τὴν σκηνὴν, ἔνθα τὴν διεδέχθη ἡ δεσποινὶς Μαρία Βαλσαμάκη, ἡ ὠραία αὐτὴ κόρη μὲ τὴν Ἑλληνικὴν κατατομὴν καὶ τὸ ἔξοχον talent τῆς ἀπαγγελίας.

Ἡ δεσποινὶς Βαλσαμάκη ἀπήγγειλε τὴν «Νέαν Ἑλλάδα» τοῦ Jules Bois, τὴν «Πατρίδα» τῆς Δουκίσσης d' Uzès καὶ τὸ «Γῆρας», ὅχι πλέον ὡς ἐρασιτέχνης, ἀλλ' ὡς μεγάλη καλλιτέχνης. Τί ἐπευφημίαι τὴν παρηκολούθησαν, δὲν λέγεται, γνώμην ἄλλως ἀπὸ τ' ἀριστοκρατικώτερα σαλόνια, τὰ ὅποια τὴν διεκδικοῦν πάντοτε.

Τοιοιουτρόπως ἡ Ἑλληνικὴ ἀπογευματινὴ, κατὰ τὴν ὁμολογίαν ὄλων, ὑπῆρξεν ὠραιότερα μεταξὺ ὄλων τῶν ξένων καὶ ἐπαρουσίασε τὴν Ἑλλάδα τιμητικά, ὥστε ὅλοι καὶ ὅλοι οἱ ἐδῶ παρευρεθέντες Ἕλληνες νὰ αἰσθάνωνται ἀληθινὴν ἐθνικὴν ὑπερηφάνειαν.

ΕΦΤΑΝΝΗΣΑ

Οἱ πανηγυριστὰι τῶν ὠραίων νησιῶν τοῦ Ἰονίου εἶνε οἱ πρωτότοκοι ἀδελφοὶ μας εἰς τὸν πολιτισμόν. Κάτω ἀπὸ ἕνα θερμόν, ἐρωτικὸν οὐρανόν, τὸ πολύκαρπον δένδρον τῆς Εἰρήνης εἶχεν ἀπλώσει πολὺ ἐνωρίτερα ἐκεῖ τὰς στοργικὰς του σκιὰς, καὶ τὰ κύματα ἔφερναν πρὸς

τὰ γελαστὰ ἀκρογιάλια πλούσια τὰ δῶρά των, ἐν ὅσῳ ἀκόμη εἰς τὸ στερέωμα τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἐκυλοῦσαν ζοφερὰ τὰ σύννεφα τῶν μεγάλων θυμῶν καὶ ἡ ἀτμοσφαῖρα, βαρεῖα ἀπὸ τὸν ἠλεκτρισμὸν τῆς καταιγίδος, δὲν ἐδέχετο ἄλλο φῶς ἀπὸ τὸν οὐρανόν, παρὰ τὸν ἄγριον, φωτεινὸν σπασμὸν τῆς ἀστραπῆς.

Ἐκεῖ ἄνθη, σκιές, φλοῖσβοι νερῶν, παράπονα φλογέρας, σερενάδες, φθασμένες ἀπὸ τὰ «θαλάσσια ξύλα» τοῦ ποιητοῦ μέσα στὰ μάγια τῆς ἀστροφεγγιάς. Ἐδῶ ἡ λαχτάρα, ἡ ὄργη, ὁ κίνδυνος, ἡ τραχύτης, ἡ «ὀλόμαυρη ράχη», μὲ τὰ λίγα φιβισμένα λουλούδια, ἀπὸ τὰ ὅποια πλέκει τὰ στεφάνια τῆς ἡ Δόξα, δρασκελίζοντας τὴν «ἐρημὴ γῆ», ἀφ' ὅπου ἐπέρασεν ἡ ἀγρία καταιγίς.

Καὶ ὁ ποιητὴς ἀγναντεύει ἀπὸ τὸν ἐλεύθερον λόφον τοῦ νησιοῦ του, ὡς ἀπὸ ἀνθισμένην σκοπιάν, τὴν γῆν τῶν ἀγῶνων καὶ τῶν μαρτυρίων, ἀκούει τὴν μακρινὴν βροντὴν τοῦ πολέμου καὶ τραγουδεῖ τὸν ἠρωισμόν, περικυκλωμένος ἀπὸ φιλήματα, διότι αὐτὸς εἶνε τοῦ ποιητοῦ καὶ τῆς τέχνης του ὁ μυστικὸς κανὼν.

Εἰς τὴν Σολωμικὴν αὐτὴν αὐτοβιογραφικὴν λεπτομέρειαν, ποῦ μᾶς τὴν ἐξωμολογήθη ὁ ποιητὴς τῶν «Ἐλευθέρων Πολιορκημένων», εὐρίσκειται ἡ λύσις ἐνὸς προβλήματος τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐνας ἄλλος ποιητὴς τῶν μυρωμένων κυμάτων τοῦ Ἰονίου μᾶς ἔδωκε τὴν ἰδίαν λύσιν εἰς δύο στίχους, ποῦ εἶνε μόνοι τους μία πλούσια καὶ ἐναργὴς ποιητικὴ ἐρμηνεία:

Ἡ Τέχνης, ποῦ ἀγαποῦν
Βαλμένο στὸ φηκάρι τὸ ξίφος νὰ θωροῦν

Οἱ ἀναζητοῦντες τώρα τὸν ποιητὴν μέσα εἰς τὴν μανίαν τοῦ πολέμου καὶ δυσανασχετοῦντες, ὅταν δὲν τὸν βρίσκουν, ἄς ἀντικρύσουν τὸ Σολωμικὸν θαῦμα. Ὁ μέγας ποιητὴς τῆς Ἰονίου γῆς ὑπῆρξε σύγχρονος τῆς μεγάλης ἐποποιίας. Ἀλλὰ τὴν ἀντικρύζει μὲ τὸ εὐεργέτημα τῆς προοπτικῆς ἀπὸ τὰ ἤσυχα βουνὰ τοῦ μυρωμένου νησιοῦ, ὅπως ἀντικρύζει ἀπὸ τὴν ἀπόστασιν τὸν πυρσὸν τοῦ Κανάρη ἕνας Οὐγκώ. Ἡ ψυχὴ του πλημμυρίζει ἀπὸ Ἑλλάδα, ἀλλά, ξαπλωμένος ἐπάνω στὸ λουλουδιασμένον χορτάρι, ἀγκαλιάζει μίαν λύραν. Ἡ βροντὴ τοῦ κανονιοῦ τοῦ φθάνει ἀπὸ μακριά. Δὲν κρατεῖ καριοφύλι στὸ χέρι του, καὶ τὸ ἀστροπελέκι, ποῦ τὸ παρακαλεῖ νὰ ξαναφέξη—ἡ ταιριαστὴ ἠρωικὴ φωταγώγησις τῆς ζωντανῆς ἐποποιίας—δὲν πνίγει μὲ τὴν μακρινὴν του βοὴν τοὺς στεναγμούς τῶν σοφῶν χορδῶν. Ὁ Τυρταῖος καὶ ὁ Ρήγας ἀρμονίζουσιν τὸ πρωτογενὲς τραγούδι τους μὲ τὴν κλαγγὴν τῶν ὄπλων, τὸν σπα-

ραγμὸν τῶν σαλπύγγων, τὸν χρεμετισμὸν τῶν πολεμικῶν ἵππων. Ἀλλὰ ὁ Ποιητὴς εἶνε ὁ Σολωμός. Ἡ Τέχνη εἶνε αὐτός. Τὸ ἄνθος τοῦ Πολιτισμοῦ αὐτός. Θεατὴς συγκινημένος, ἀλλὰ μακρινός. Τὸ ἀστροπελέκι δὲν βροντᾷ γι' αὐτόν. Δὲν βλέπει παρὰ τὴν λάμψιν του. Καὶ ἡ λάμψις αὐτὴ τοῦ εἶνε «γλυκεῖα», διότι χωρὶς γλυκύτητα δὲν ὑπάρχει ποιήσις, οὔτε ἠρωικὴ ἀκόμη.

Ἀστροπελέκι μου καλό,
γιὰ ξαναφέξε πάλι.

Ὁ Ἐπανησιακὸς Πολιτισμὸς δὲν εἶνε μυστήριον. Εἶνε ὁ καρπὸς τῆς λιπαρᾶς εἰρήνης, ἀλλὰ καρπὸς πλούσιος, ὅπως ὅλοι οἱ καρποὶ τῆς εὐλογημένης γῆς, ποῦ «δὲν καρτερεῖ τὸν ἴδρωτα τοῦ κόπου». Κάθε καρπὸς εἰς τὴν γῆν αὐτὴν, ἀπὸ τὸν καρπὸν τῆς σοφῆς ἐλῆας ἕως τὸν καρπὸν τῆς ποιήσεως, εἶνε ἔργον θαύματος, ἔργον τέχνης. Κανεὶς δὲν ἐκοπίασεν νὰ τὸν πλάσῃ. Τὸν ἔπλασεν ἡ γῆ μοναχὴ τῆς, μὲ τοὺς πλουσίους χυμούς της, ὁ οὐρανὸς μὲ τὸ πλούσιόν του φῶς. Ὁ Ἐπανησιακὸς Πολιτισμὸς ὑπῆρξεν ἔτσι ἀπὸ τὰ ὠραιότερα Ἑλληνικὰ θαῦματα. Τὸ πρῶτον θαῦμα, τὸ ὁποῖον ἀκολουθοῦν τὰ ἄλλα. Ὁ Νεοελληνικὸς Πολιτισμὸς ἀρχίζει ἀπὸ τὰ κύματα τοῦ Ἰονίου. Αὐτὰ θὰ τὸν σκορπίσουν ἀργότερα εἰς τὴν μεγάλην Πατρίδα, μὲ τοὺς μεγάλους διδασκάλους τῆς Γλώσσης, τῆς Ποιήσεως, τῆς Φιλοσοφίας, τῆς Ἐπιστήμης. Σολωμός, Κάλβος, Βαλαωρίτης, Βράιλας, Μάτεσις, Πολυλάς, Μαρκοράς, Μαβίλης, ἄλλοι, ἕνας οὐρανὸς γεμάτος ἀπὸ ἄστρα, τὸ «πολύαστρο τοῦ αἰθέρος», ἄστρα πρώτης φεγγοβολῆς, ἄστρα μικρότερα, «ἄλλα μονάχα, ἄλλα δεμένα», ἄστρα ποῦ:

Κάνουν κι' αὐτὰ Ἀνάστασις ποῦ πέφτει
τοῦ ὀλοστρωτοῦ πελάου μέσ' στὸν καθρέφτη
Τὴν Ἑλληνικὴν Ἀνάστασιν τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη» τοῦ Νεοελληνικοῦ Πολιτισμοῦ, τὸ ἀκούσαν «τὰ Ἰόνια κύματα πρῶτα». Καὶ ἡ μοῖρα, ἡ ὑψηλὴ διακοσμήτρια τῆς ζωῆς, ἰδοὺ ὀδηγεῖ τώρα τὴν μεγαλωμένην Πατρίδα νὰ ἐορτάσῃ τὰ ἐπινίκια μέσα εἰς τὰ λουλούδια τῶν περιβολιῶν, ποῦ πλέουν, ὡς ἀνθοστολισμένος στόλος πανηγυρικῆς πομπῆς, ἐπάνω εἰς τὰ γλυκύτερα κύματα τοῦ κόσμου.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

Ἡ ΝΙΚΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΔΟΣ

Ὅφειλομεν νὰ ἐκφράσωμεν τὴν ἀπειρον ἡμῶν χαρὰν ἐπὶ μεγάλῃ νίκῃ κατ' ἐχθροῦ, ὅστις μὲ τὸ νὰ θεωρητῆ ἀνάξιος φόβου καὶ ἀκίνδυνος πολλὰ εἶχε καταφέρει πλῆγματα

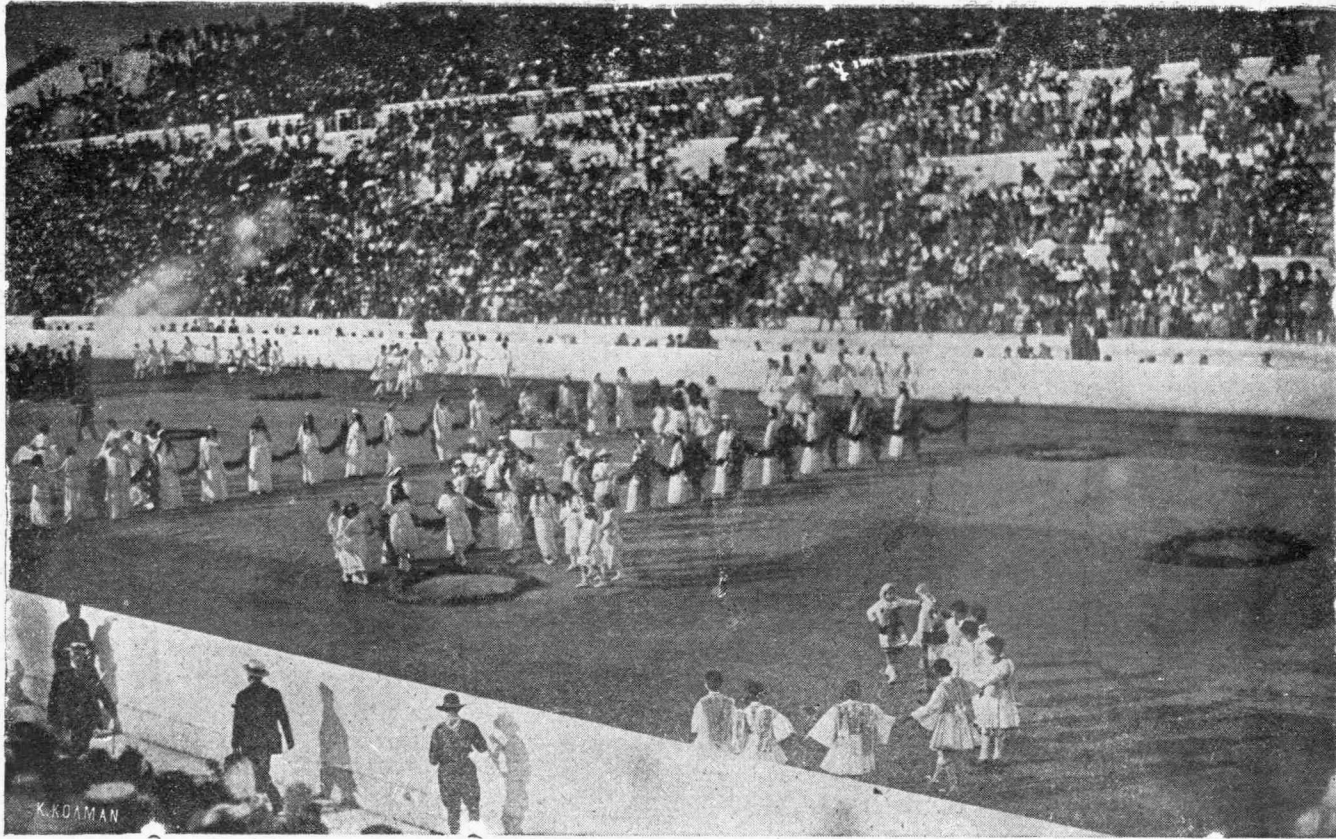
κατὰ τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς, ὑπομονεύων τὸν ἐθνικὸν βίον καὶ καταρρίπτων ἐν πρὸς τὰ ὠραῖα αὐτοῦ χαρακτηριστικὰ καὶ γνωρίσματα. Ἡ νίκη αὕτη δὲν προσέθηκε νέον λυτρωθὲν τμήμα εἰς τὸν Ἑλληνισμόν ἀλλ' ἐπανεφέρεν εἰς αὐτὸν τμήμα ἐλεύθερον, ὑποδουλωθὲν ἐκουσίως εἰς τὰ ξένα ἔθιμα καὶ ἦθη καὶ προτεῖνον εἰς μίμησιν τὴν εὐτελεῖ αὐτοῦ ὑποτελείαν.

Ἡ νίκη ἐκερδήθη ἐν τῷ Παναθηναϊκῷ σταδίῳ τὴν προπαρελθούσαν Κυριακὴν, τὴν δὲ δάφνην κατέκτησεν ὄχι ὁ Ἕλληνας αὐτὴν τὴν φοράν, ἀλλ' ἡ Ἑλληνίς, ἀμιλληθεῖσα κῆτι ἴδιον καὶ αὐτοτελὲς νὰ προσέσῃ εἰς τὸ ἀνετέλλον μεγαλεῖον τῆς Πατρίδος. Οἱ Ἑλληνικοὶ χοροὶ, τὰ ἑλληνικὰ ἄσματα, αἱ ἑλληνικαὶ περιβολαὶ, ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἐκπτώτα καὶ καταδικασμένα εἰς θάνατον ἀπὸ μίαν αἴρεσιν ξενολατρῶν, ἰσχυρὰν καὶ κροτοβώσασαν νὰ θεωρητῆ τύπος καὶ ὑπογράμμος ἀξιομίμητος, οἱ χοροὶ μας καὶ τ' ἄσματα καὶ τὰ ἐνδύματά μας ἀπέδειξαν τὸ πάλαι κλέος καὶ γόητρον ἐνώπιον τῆς πανελληνίου ἀντιπροσωπείας, καὶ ἀνεκτεῖσαν τὸ σέβας καὶ τὴν στοργὴν, ἧτις ὀφείλεται εἰς κάθε τι, πρὸς τὸ ὅποῖον εἶναι συνυφασμένη ἡ ἐθνικὴ ἡμῶν ζωὴ.

Καὶ ἡ νίκη αὕτη δέον νὰ θεωρηθῆ ὡς προ-ἀγγελος νέων νικῶν ὡς οἰωνὸς ἀγαθῶν ἐπ' αὐτοῦ εἰς τὴν βασιλικὴν ὁδὸν ἀφ' ἧς τυφλώτοντες πρὸς τὸν ἀληθῆ χρυσὸν τῶν ἐθνικῶν θησαυρῶν ὠλισθαίνομεν εἰς κατηφόρους μῆσεων ἀγούσων εἰς τὴν ἐθνικὴν ἐκμηδένειαν.

Οὐδέποτε ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου τῶν Πατρῶν ἐκηρύξαμεν σταυροφορίαν ξενηλασίας, παραδεχόμενοι ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν ξένων πολλὰ καὶ ὠφελήθημεν καὶ δυνάμεθα πάντοτε ν' ἀρωμαθῆ διὰ προσεκτικῆς ἐκλογῆς. Ἀλλὰ τὸ δικαίωμα τῆς ἀμύνης θὰ μᾶς ἔπρεπε καὶ μισοῦνοι ἀκόμη νὰ γινώμεθα ἕταν ἐβλέπομεν ἀηδῆ μὲν καὶ ἀνόητα ξένα ἔθιμα καὶ ἦθη νὰ εἰσάγονται καὶ υἰοθετοῦνται ἀνεξεστάτως, πᾶν δὲ ἰδικόν μας μετὰ φανατισμοῦ νὰ καταπολεμητῆ καὶ ἐκδιώκεται. Ἐνίοτε μετὰ πολλῶν, ἐνίοτε μετ' ὀλίγων, ἐνίοτε καὶ μόνοι ἐξεδηλοῦμεν τὴν πανελληνίον ἀγανάκτησιν κατὰ τῆς αἰρέσεως τῶν ξενολατρῶν καὶ ἀκάματοι ἐξηκολουθοῦμεν τὸν καὶ αὐτῶν ἀγῶνα μετὰ πίστειως προσβλέποντες εἰς τὴν τελικὴν νίκην. Πῶς λοιπὸν νὰ μὴ πανηγυρίζομεν τώρα τὰ ἐπινίκια, ὅτι εἶδομεν τὴν κεφαλὴν τοῦ ὄφους συντριβεῖσαν ἐν τῷ σταδίῳ, ὑπὸ τὴν πτέρναν τῆς φιλοδοξήσεως νὰ φανῆ ἐφάμιλλος πρὸς τὸν νικηφόρον Ἕλληνα ἑλληνίδος γυναίκος;

Αὐτὸ Ἰὴ Παύλια

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΧΟΡΟΥΣ ΤΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΕΙΣ ΤΟ ΣΤΑΔΙΟΝ

ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΣΠ. ΠΑΠΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ

Θέμα ἡμῶν δὲν εἶναι σήμερον ὁ βίος καὶ ἡ πολιτεία τῶν ἡρώων τοῦ Μεγάλου τοῦ 21 ἀγῶνος, ὅστις τοσοῦτον βαθῆος συνεκίνησε σύμπαντα τὸν πεπολιτισμένον κόσμον. Ἐκ τῶν δέλτων τῆς ἱστορίας τῶν γενομένων κατὰ τὴν ἔνδοξον ἐκείνην περίοδον τοῦ ὑπερτρισχίλιετούς ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου δέλομεν ἀνασύρει μίαν πτυχήν, ἴσως ἴσως τὴν ἥκιστα περίοπτον. Ἡ Καλλιόπη Σπυρ. Παπαλεξοπούλου, ἥς τὸν μακρὸν βίον ἀφηγοῦμεθα νῦν, δὲν μετέσχε κἄν ἐνεργῶς τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν ἀγῶνος, ὡς ἡ Μπουμπουλίνα καὶ τόσαι ἄλλαι σύγχρονοι αὐτῆς ἠρωίδες· κατὰ τὴν ἑναρξιν μάλιστα αὐτοῦ ἦν νεαρὰ παιδίσκη ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ εὐροῦσα ἄσυλον. Πάντως ὁμως ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις καὶ ἰδίᾳ κατὰ τὴν τελευταίαν τοῦ ἀγῶνος περίοδον καὶ ἐφεξῆς μέχρι τέλους τῆς βασιλείας τοῦ ἀειμνήστου Ὁθωνος διεδραμάτισε πρόσωπον, ὅπερ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀνάξιον ὕπως καταλάβῃ ἔστω καὶ μικρὰν τινα γωνίαν

ἐν τοῖς δέλτοις τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν Ἱστορίας τῆς ἀπὸ ληξάσης 10ης ἑκατονταετηρίδος.

Ἡ Καλλιόπη Σπ. Παπαλεξοπούλου ἐγεννήθη ἐν Πάτραις κατὰ τὴν λήξιν τῆς πρώτης δεκαετίας τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, τῇ 26ῃ Ἰουλίου 1809, ἐκ πατρὸς Ἀνδρέου Καλαμογάρτη, ἀνδρὸς ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων ἐν Πελοποννήσῳ, καὶ μητρὸς Ἑλένης, ἀνηκούσης εἰς τὴν ἀρχοντικὴν τῶν Καρακωσταίων οἰκογένειαν. Ὁ ἐνθεὸς ζῆλος, ὅστις κατέλαβε τοὺς Πελοποννησίους κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως νὰ ἀντικαθιστῶσι τὰ συνήθη χριστιανικὰ αὐτῶν βαπτιστικὰ ὀνόματα δι' ἄλλων ἐκ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Ἱστορίας εἰλημμένων, παρέσυρε καὶ τὸν Ἀχαιοὺν εὐπατρίδην Ἀνδρέαν Καλαμογάρτην, μετονομάσαντα λίαν προσφόρως **Καλλιόπην** τὴν πρεσβυτέραν αὐτοῦ θυγατέρα **Παρασκευήν**, ἐπὶ ἐκτάκτῳ εὐφραδείᾳ διακρινομένην. Ἡ ἐκρηξίς τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως εὗρίσκει τὴν Παρασκευὴν-Καλλιόπην δωδεκαετίδα μόλις. Ὁ πατὴρ αὐτῆς, ὅστις μετὰ τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ υἱοῦ Ἀντωνίου ὑπῆρξεν εἰς τῶν

Η Χ. ΕΡΡΙΕΤΤΑ ΚΑΓΙΩ

πρωτοεργατών της δυσέλπιδος εκείνης εξεγέρσεως, ὅτε, κληθεὶς παρὰ τοῦ Πασᾶ τῆς Πελοποννήσου, μετέβαιναν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Μωρέως μετὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ ὡς ὁμηρος τῆς πίστεως τῶν χριστιανῶν, ἔκρινεν ὀρθὸν νὰ ἀπαλλαγῇ τῶν ἀδυνάτων μελῶν τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, ὅπως δυνηθῇ τελεσφορότερον νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν Πατρίδα. Ἐπωφεληθεὶς τῆς ἄρι συνάφθεισης ἐπιγαμίας μετὰ τοῦ ἐν Πάτραις Προξένου τῆς Ἀγγλίας Φιλίππου Γκρίν, ἀπέστειλε λάθρα δι' Ἰονίου πλοίου τὴν σύζυγον καὶ τὰς τρεῖς αὐτοῦ θυγατέρας Καλλιόπην, Μαρίαν καὶ Θεώνην εἰς τὴν ἐγγὺς ἀγγλοκρατουμένην Ζάκυνθον ὅθεν μετὰ μικρὸν ἠναγκάσθη ἐκ τῶν πιέσεων τοῦ μισέλλητος Διοικητοῦ τῆς νήσου νὰ διεκπεραιώσῃ αὐτὰς εἰς Ἀγκῶνα τῆς Ἰταλίας. Ἡ νεαρὰ Καλλιόπη ἦν, ὡς εἴρηται, τότε δωδεκαετής περίπου· πλὴν ἡ πρώιμος αὐτῆς ἀνάπτυξις, ἡ ἔκτακτος εὐφυΐα καὶ νοημοσύνη εἶχον ἀποτυπώσαι λίαν ζωηρῶς εἰς τὴν μνήμην αὐτῆς ὅλα τὰ γεγονότα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, μεταδιδόμενα εἰς Ἀγκῶνα ἐκ τοῦ σταδίου τῶν ἀγῶνων καὶ τῶν δοκιμασιῶν τῆς Ἑλλάδος δι' ἐπιστολῶν, δι' ἀφηγήσεων πλοιαρχῶν καταπλεόντων πλοίων καὶ ἄλλων αὐτοπτῶν μαρτύρων ἢ ἠρώων. Ἐν Ἀγκῶνι ἡ Ἑλληνὶς ξανθὴ κόρη, ἦν οἱ Ἰταλοὶ ἀπεθαύμαζον ἀποκαλοῦντες **Νέαν Ἀφροδίτην** καὶ τῆς ὁποίας ἡ καλονῆ ἀμιλλᾶτο πρὸς τὸ πνεῦμα, ἐξέμαθε λίαν εὐχερῶς τὴν Ἰταλικήν, Γαλλικὴν καὶ Ἀγγλικὴν γλῶσσαν· ἀντιχεῖ δ' ἀκόμη εἰς τὰ ὄψια τῶν ἐπιζώντων γνωρίμων αὐτῆς ἡ εὐχέρεια καὶ ἡ ἄπταιστος προφορὰ μεθ' ἧς σὺν τῇ μητρικῇ ὁμίλει ἰδιαιτέρως καὶ τὰς δύο πρώτας γλώσσας.

Ἡ Καλλιόπη, φύσει ἐπιρρητὴς εἰς τὰ γράμματα καὶ εὐφυῆς, ἐπωφεληθῆ τῆς εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐξορίας ὅπως μορφωθῇ τελείως· κατὰ τὸ διετὲς περίπου διάστημα τῆς ἐν Ἀγκῶνι διαμονῆς αὐτῆς νὰ προσκτήσῃται ἀπειρίαν γνώσεων καὶ ἰδίᾳ ἱστορικῶν, ἃς διετήρησεν ἀμειώτους μέχρι τῶν τελευταίων ἡμερῶν τοῦ μακροῦ αὐτῆς βίου, χάρις εἰς τὴν διακρίνουσαν αὐτὴν ἔκτακτον ἀντίληψιν καὶ μνήμην· πλὴν μεθ' ὅλην τὴν περὶ τὰ γράμματα ἀπασχόλησιν καὶ τὸ νεαρὸν τῆς ἡλικίας δὲν ἔπαυσε παρακολουθοῦσα μετ' ἀσβέστου ἐνδιαφέροντος τὴν ἐν τῇ ἀγωνιζομένῃ πατρίδι αὐτῆς γιγαντομαχίαν· πολλὰκις δέ, κατερχομένη εἰς τὴν παραλίαν, διεπυρνθάνετο ἀμέσως ἐκ τῶν πληρωμάτων τῶν ἐκάστοτε καταπλεόντων ἐκεῖσε ἑλληνικῶν πλοίων τὰς περιπετείας τοῦ ἀγῶνος καὶ τὰς νίκας τῶν Ἑλλήνων, καθ' ὅσον ἐν τῇ Παποκρατουμένῃ τότε Ἀγκῶνι δὲν

ἦτον ἐλευθέρᾳ ἢ εἰσαγωγή ξένων ἐφημερίδων, ἢ ἀλληλογραφία ἐπετηρεῖτο καὶ αὐτὴ ἢ προφορικὴ διάδοσις πολεμικῶν εἰδήσεων ἐξ Ἑλλάδος ἀπειρίετο.

Κατὰ τινὰ εἰς τὴν παραλίαν ἐκδρομὴν αὐτῆς, περὶ τὸ φθινόπωρον τοῦ ἔτους 1822, ἡ Καλλιόπη διέκρινεν εἰσπλέον εἰς τὸν λιμένα τῆς Ἀγκῶνος πλοῖον Ὑδραϊκόν, ἐφ' οὗ ἐπέβαιναν ὁ Ἀνδρέας Μεταξᾶς μετὰ τοῦ εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπηρεσίαν διατελοῦντος φιλέλλητος Καρόλου Ζιουρδαίν, πλοιαρχοῦ τοῦ Γαλλικοῦ πολεμικοῦ Ναυτικοῦ καὶ Ἀνωτάτου Ταξίαρχου τῶν Ἰπποτῶν τῆς Ρόδου, ὡς καὶ οἱ Ἀρχιεπίσκοπος Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς καὶ Γεώργιος Π. Μαυρομιχάλης· τούτων οἱ δύο πρότεροι ἀπεστέλλοντο ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ὅπως ὑποβάλλωσιν Ὑπόμνημα πρὸς τοὺς ἐν Βερώνη συνελθόντας Μονάρχας τῆς Ἰεραῆς Συμμαχίας καὶ ἰδιαιτέραν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα τῆς Ρωσσίας Ἀλέξανδρον τὸν Αὐτῶν, οἱ δὲ δύο τελευταῖοι ὅπως ἐπικαλεσθῶσι τὴν μεσολάβησιν τοῦ Μακαριωτάτου Πάπα τῆς Ρώμης παρὰ τοῖς ἐν Βερώνη Μονάρχαις ὑπὲρ τῶν δικαίων τῆς ἀγωνιζομένης Ἑλλάδος. Ἡ Καλλιόπη, ἀναγνωρίσασα τὸν Πρωθυεράρχην τῆς ἰδιαιτέρας αὐτῆς πατρίδος Γερμανόν, ἔσπευσε νὰ ὀδηγήσῃ αὐτὸν παρὰ τῇ ἰδίᾳ μητρὶ, πρὸς τὴν ὁποίαν οὗτος ἦν κομιστῆς ἐπιστολῶν τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς.

Καὶ ὁποία ὑπῆρξεν ἡ τύχη τῆς ἀποστολῆς ταύτης οὐδένα λανθάνει. Ὁ Ἀνώτατος Ποντίφης τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἠξίωσε παρὰ τοῦ Ὀρθοδόξου Ἱεράρχου τὴν ἐκ τῶν προτέρων ὑποταγὴν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ Ἀλάθητον αὐτοῦ· οἱ δὲ ἀπεσταλμένοι παρὰ τῷ Συνεδρίῳ, ἀφοῦ μετὰ δυσκολίας ἠδυνήθησαν νὰ ἐξέλθωσιν τοῦ λοιμοκαθαρητικοῦ τῆς Ἀγκῶνος, μάτην ἀπεπειράθησαν νὰ γίνωσι δεκτοὶ παρὰ τοῖς Ὑψηλοῖς Συνέδροις τῆς Βερώνης· ὅθεν ἠναγκάσθησαν νὰ δημοσιεύσωσι διὰ τοῦ τύπου τὸ Ὑπόμνημα, οὗ ἦσαν κομισταί, μετὰ τῆς δηλώσεως, ὅτι «οἱ Ἕλληνες οὐδεμίαν θέλουσιν ἀναγνωρίσει περὶ τῆς τύχης αὐτῶν ἀπόφασιν τοῦ Συνεδρίου, ἄνευ τῆς συμπράξεως αὐτῶν γενομένην... Ἄν μᾶς ἀποβάλλητε» ἔγραφον ἐν συμπεράσματι, «θέλομεν τραπῆ πρὸς τὸν Οὐράνιον Κριτὴν! καὶ ἢ θὰ νικήσωμεν ἢ θὰ ἀποθάνωμεν». Συγχρόνως ἐγγῶρισαν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ὅτι «οἱ Ἡγεμόνες μᾶς ἐγκαταλείπουσι καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς ἔχομεν μόνον νὰ ἐλπίζωμεν...»

Οἱ Ἐπίτροποι τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως μετὰ ἐπιμόνους πλὴν ἀποτυχούσας ἀπο-

πείρας ὅπως κάμψωσι τὴν ἀκαμπτον Ἱερὰν Συμμαχίαν, χαρακτηρίσασαν ὡς ἀξιόποινον πρᾶξιν τὴν ἐπανάστασιν τῶν Ἑλλήνων καὶ διαθέσωσι τὸν Πάπαν ὑπὲρ τῶν δικαίων τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, ἠναγκάσθησαν νὰ ἀπέλθωσιν ἄπρακτοι· πλὴν μετ' αὐτῶν συναπήρητο καὶ ἡ οἰκογένεια τοῦ Ἀνδρέου Καλαμογδάρτη, τῇ ἐπιμόνῳ παρακλήσει τῆς Καλλιόπης, ἣτις ἦν ἀκράτητος, ἐκ τῆς ἐπιθυμίας νὰ πατήσῃ τὴν φλέγουσαν γῆν τῆς ἀγωνιώσης πατρίδος αὐτῆς. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας, φθίνοντος τοῦ ἔτους 1824, τὸ κομίζον τοὺς Ἕλληνας ἀντιπροσώπους καὶ τοὺς ἐν Ἀγκῶνι φιλοξενηθέντας πρόσφυγας ἑλληνικὸν πλοῖον ἀφίκετο εἰς τὴν ἔδραν τῆς Κυβερνήσεως, τὸ Ναύπλιον, ἐνθα ὁ Ἀνδρέας Καλαμογδάρτης ἐδεξιοῦτο τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ. Οὕτω μετὰ ὑπερτριετὴ ἀπουσίαν ἐπανήρητο εἰς τὴν πατρίδα γῆν ἡ Καλλιόπη νεαρῶτάτη, περικαλλῆς, πλήρης ποικίλων γνώσεων, ἀποτελεσθεισῶν ἐξ ἀναγνώσεων κατὰ τὸ πλεῖστον ἀμεθόδως γενομένων, πλὴν συστηματοποιηθῶν διὰ τῆς ὑπερόχου αὐτῆς εὐφυΐας.

Ἡ Καλλιόπη δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπιδείξῃ τὴν ἐξαιρετικὴν διὰ τοὺς ζοφεροὺς ἐκείνους χρόνους μόρφωσιν, ἣν προσεπορίσατο κατὰ τὴν ἐν Ἰταλίᾳ διαμονὴν αὐτῆς. Ἡ οἰκία τοῦ εὐπατρίδου Ἀνδρέου Καλαμογδάρτη ἐγένετο καθ' ἐκάστην ἑσπέραν τὸ κέντρον τῆς συναθροίσεως τῶν ἐγκριτωτέρων τοῦ Ναυπλίου κατοίκων, οἵτινες μετ' ἄκρας εὐχαριστήσεως ἐνωτίζοντο ἀπὸ τοῦ μέλι ρέοντος στόματος τῆς εὐφραδοῦς Καλλιόπης τὰς τερπνάς αὐτῆς ἐντυπώσεις ἐξ Ἰταλίας. Κατὰ τὰς ἑσπερινὰς ἐκείνας συναναστροφὰς ἐξετίμησε τὴν Καλλιόπην ἐπιφανῆς τοῦ Ναυπλίου πολίτης, ὁ Σπυρίδων Παπαλεξόπουλος, ὅστις καὶ ἐμνηστεύθη αὐτὴν ἀρχομένου τοῦ ἔτους 1826.

Κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1826 μετὰ τὴν ἀτυχῆ πλὴν ἠρωϊκὴν ἔξοδον τοῦ Μεσολογγίου, καθ' ἣν ἔπεσαν ἐνδόξως καὶ ὁ εὐπατρίδης Ἀχαιὸς Ἰωάννης Παπαδιαμαντόπουλος, γαμβρὸς ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ Ἀνδρέου Καλαμογδάρτη, συνέρρευσαν εἰς τὸ Ναύπλιον πάντες σχεδὸν οἱ Ἀρχηγοὶ καὶ στρατιῶται τῆς φρουρᾶς ἐκείνης, οἵτινες ὡς ἐκ θαύματος διέφυγον τὸν θάνατον καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν. Πλὴν τούτων κατὰ τὴν ἀτυχῆ καὶ κρίσιμον ταύτην περίστασιν τοῦ Ἱεροῦ ἡμῶν Ἀγῶνος, εἶχον προσφύγει εἰς τὴν σώτειραν πόλιν τοῦ Ναυπλίου καὶ πλεῖστα ἄλλαι οἰκογένειαι ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Ἑλληνικῆς γῆς, τὸ ξίφος καὶ τὴν δίωξιν τῶν ἐξηγριωμένων Τούρκων καὶ τοῦ ἀκαταμαχίτου Αἰγυπτίου ἡγεμονόπαιδος Ἰμβραήμ-πασᾶ φεύ-

γουσαι. Πάντες οὗτοι, στυγνοὶ καὶ γυμνητεύοντες, πάσης δεόμενοι προστασίας καὶ περιθάλψεως, κατέκειντο ἀπεγνωσμένοι ἐν ταῖς ἀγυαῖς καὶ ταῖς ρύμαις τῆς ὑπερπληθούσης κατοίκων πόλεως, ἣτις κατὰ τὴν σύγχρονον ὁμολογίαν τοῦ Θεοδώρου Κολοκοτρώνη ἀπέμεινε τότε τὸ μόνον, ἄσυλον ἢ ἱερὰ ἀγκυρα τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ὑπὸ τὸν ζεῖμνηστον Ἀνδρέαν Ζαΐμην Κυβέρνησις, ἡ διὰ τοῦ ὑπὸ στοιχ. Η. Ψηφίσματος τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ Γ'. τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως συστηθεῖσα Ἐνδεκαμελὴς Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ, ἐν παντελεῖ χρημάτων ἀπορία εὐρισκομένη, ἠδυνάτετο νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς ἀπειροπληθεῖς ἀνάγκας τῶν ἀτυχῶν θυμάτων τοῦ πολέμου καὶ τῆς καταστροφῆς· τούτων οἱ δυνάμενοι νὰ φέρωσιν ὄπλα οὐδὲν ἄλλο ἐζήτουν ἢ τὴν παροχὴν τῶν ἀναγκαίων ἐφοδίων, ὅπως ἐξερχόμενοι τῶν τειχῶν τοῦ Ναυπλίου ἐπαναλάβωσι τὸν ἄνισον καὶ δύσελπιν ἀγῶνα κατὰ τοῦ ἐπαρθέντος ἐχθροῦ, ὅστις μετὰ τὸσαύτας θυσίας καὶ καταστροφὰς ἠπειλεῖ τὴν τελείαν τῶν ἐθνικῶν πόθων καὶ ὀνείρων καταστολήν.

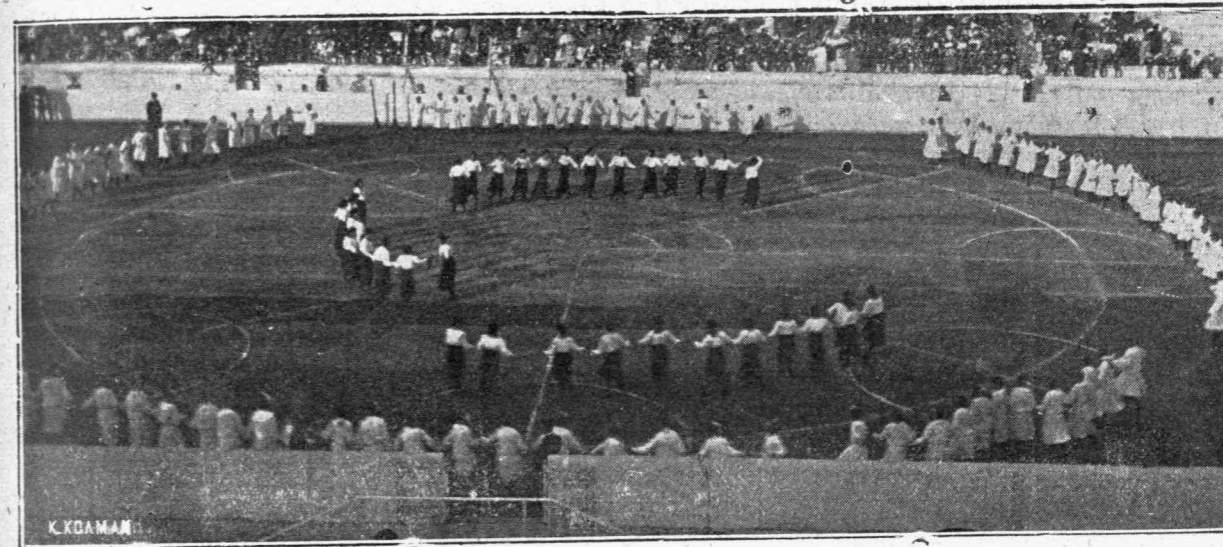
Ἡ Κυβέρνησις ἐκ προχείρου εἰσφορᾶς τῶν πολιτῶν τοῦ Ναυπλίου, προσκληθείσης κατὰ τινὰ Κυριακὴν τοῦ Μαΐου τοῦ 1826 τῇ αὐθορμήτῳ πρωτοβουλίᾳ τοῦ εὐέλπιδος νεανίου Νικολάου Σκούφου προσενεγκόντος καὶ εαυτὸν πρὸς πώλησιν, ὅπως τὸ ἐκ τῆς ἀγορᾶς τίμημα χρησιμεύσῃ εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν γενναίων ὑπερασπιστῶν τοῦ Μεσολογγίου, ἠδυνήθη νὰ πληρῶσῃ ἐπείγουσας τινὰς ἀνάγκας· πλὴν ἐκ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἰδιωτικοῦ τούτου διαβήματος ἐνθαρρυνομένη προέβη τῇ 9ῃ Ἰουνίου 1826 εἰς τὴν ἐκδοσὴν θερμοτάτης Διακηρύξεως πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν λαόν, διὰ τῆς ὁποίας, ἀφοῦ καθίστα δὴλῆν τὴν δεινὴν τῆς Πατρίδος κατάστασιν ἐκάλεε τοὺς πολίτας καὶ ἐξαίετως τοὺς κατοίκους τοῦ Ναυπλίου εἰς τὰς ὑστάτας θυσίας προσεπιφέρουσα ὅτι, «καθ' ἣν ὄραν ὁ Ἕλλην στρατιώτης, γυμνὸν τὸ ὄπλον κρατῶν ἀνὰ χεῖρας καὶ τῶν πάντων ἠσπερούμενος καλεῖται νὰ βαδίσῃ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ καὶ νὰ χύσῃ τὸ αἷμα αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς Πατρίδος, ὁ εὐπορος καὶ εἰρηνικὸς ἀστὸς ἔχει καθήκον νὰ συντρέξῃ διὰ τῶν χρημάτων προμηθεύων αὐτῷ τὰ πρὸς πόλεμον ἀναγκαῖα ἐφόδια... Ἡ συνδρομὴ τῶν κατοίκων τοῦ Ναυπλίου», ἔγραφεν ἐν κατακλειδί ἡ Διακήρυξις τῆς Κυβερνήσεως, «εἶναι ἡ μόνη ἀπομένουσα πηγὴ, ἣτις, ὅσον πενιχρὰ καὶ ἂν φαίνεται προῶρισται νὰ ἀνακουφίσῃ μετὰ γάλας τοὺς ὑπὲρ Πατρίδος ἀγωνιζομένους, πληροῦσα κατὰ τὸ δυνατόν τὰς μᾶλλον ἐπει-

»γούσας ἀνάγκας αὐτῶν, κατ' ἐξοχὴν δ' ἐκεῖ-
νων, οἵτινες ἐκλείσαν τὸ ὄνομα αὐτῶν κατὰ
»τὴν ἔνδοξον πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου...»
Ἡ ὑπὸ τοῦ Λαοῦ σύστασις ὀκταμελοῦς «Δη-
μοτικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς αὐτοπροαιρέτου εἰς-
φορᾶς» ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἄειμνήστου
Διδασκάλου τοῦ Γένους Γ. Γεναδίου καὶ ἡ
ὑπὸ ταύτης διὰ κηρύκων ἄμεσος πρόσκλησις
τῶν πολιτῶν τοῦ Ναυπλίου εἰς πάνδημον Συ-
νέλευσιν ἐν τῇ κεντρικῇ τῆς πόλεως πλατεῖα
ἐπικολούθησε τὴν Διακήρυξιν ταύτην τῆς Κυ-
βερνήσεως.

Τὴν ἐπιούσαν τῆς προσκλήσεως τῆς Ἐπι-
τροπῆς καθ' ὥραν 10ην π. μ. μετὰ τὸ πέρας
τῆς ἐπὶ τούτῳ τελεσθείσης πανδήμου ἱεροτε-
λεστίας ἐν τῷ καθεδρικῷ Ναῶ τοῦ ἁγίου Γεωρ-
γίου, ἅπας ὁ λαὸς τοῦ Ναυπλίου συνήρχετο
ἄθροος εἰς τὴν Πλατεῖαν τοῦ Πλατάνου, ἔνθα
ὁ Πρόεδρος τῆς ἄρτι συστηθείσης Ἐπιτροπῆς
Γεώργιος Γεναδῖος ἀνελθὼν ἐπὶ τινος τραπέζης
πρὸ τῆς οἰκίας τοῦ Νικηταρά, ἐν τῇ ὁποίᾳ
συνεδρίαζον τὰ Μέλη τῆς Κυβερνήσεως, ὁμί-
λησε πρὸς τὸ ἀσφυκτικῶς πεπυκνωμένον πλῆ-
θος μετὰ θερμῆς καὶ ἐνθους κανανύξεως. Πάν-
τες οἱ παριστάμενοι, ἀδιακρίτως ἡλικίας καὶ
τάξεως, ὑπὸ ἐξᾴλλου κατελήφθησαν ἐνθουσια-
σμοῦ· διὰ τῆς φαντασίας αὐτῶν ἐπανήχθησαν
εἰς τὰς λαμπρὰς ἡμέρας τῶν ἐνδόξων αὐτῶν
προγόνων. Οἱ παρατυγχάνοντες ξένοι ἐνόμι-
σαν ὅτι παρευρίσκοντο εἰς τὴν Πνύκα καὶ ἤ-
κουον νέου τινὸς Δημοσθένους ἢ Περικλέους
ἀγορεύοντος πρὸς τοὺς ἀρχαίους Ἀθηναίους.
Ὁ Γεώργιος Γεναδῖος παρέστησε διὰ χρωμά-
των ζωηροτάτων τὴν ὑφεστῶσαν ἄκρως κρίσι-
μον τῶν πραγμάτων κατάστασιν καὶ τὰ δεινά,
ὑφ' ὧν κατετρύχετο ἡ ἀγωνιώσα Πατρίς· πε-
ριέγραψε πιστῶς καὶ ἀπερίττως ἀνάγκας αὐτῆς
καὶ κατέδειξεν ἐναργῶς τοὺς κινδύνους, οὓς
διατρέχει, ἂν μὴ πᾶς φιλόπατρις πολίτης σπεύσῃ
νὰ εἰσφέρει τὴν αὐτοπροαίρετον, συνδρομὴν
αὐτοῦ. Πάντων αἱ καρδίαι ὑπερεπληρώθησαν
ἐξᾴλλου πατριωτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ· ὅτε δὲ
μάλιστα ὁ ἀγορευτὴς ἐν κατακλιδί τῆς θαυμα-
σίας αὐτοῦ ὁμιλίας, ἐξαγαγὼν τοῦ κόλπου τὸ
δερμάτινον αὐτοῦ βαλάντιον, κατέθετο ὑπὲρ
τῶν ἀναγκῶν τῆς Πατρίδος ὀκτὼ ἀγγλικὰς λί-
ρας, τὴν μόνην αὐτοῦ περιουσίαν, ἢ ἔξαρις τῶν
παρισταμένων Ναυπλιέων μετεβλήθη εἰς φρενί-
τιδα· πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ παριστώτες δα-
κρυχέοντες καὶ ἐν εὐγενεῖ ἀμίλλη ἔσπευδον
ὠθοῦντες καὶ ὠθούμενοι νὰ καταθέσωσιν εὐ-
λαβῶς εἰς τὸν βωμὸν τῆς Πατρίδος πᾶν ὅ, τι
ἐκέκτηντο. Ἀπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνή-
σεως Ἀνδρέου Ζαΐμη καὶ τοῦ Δημητρίου Ὑ-

ψηλάντου μέχρι τοῦ τελευταίου ἀστοῦ καὶ αὐ-
τῶν τῶν πενήτων προσερχόμενοι φιλοτίμως οἱ
κάτοικοι τῆς πόλεως ἐξεκένουν ἐπὶ τῆς πρὸ τῆς
Ἐπιτροπῆς τραπέζης τῶν εἰσφορῶν τὰ βαλάν-
τια αὐτῶν, οἱ δὲ ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιῶται
τὰ πολύτιμα αὐτῶν ξίφη καὶ ὄπλα, τὰ χρυσῶ
καὶ ἀργύρῳ ἐξεργασμένα, ἅτινα ἐξῆγον ἐκ τῆς
ζώνης αὐτῶν. Τῆς συγκινητικῆς ταύτης καὶ
ἐξόχως πατριωτικῆς ἐθνικῆς πανηγύρεως δὲν
ἠδύνατο νὰ ὑστερήσῃ καὶ ἡ καλλιμορφος θυ-
γάτηρ τοῦ Ἀνδρέου Καλαμογδάρη. Ἡ Καλ-
λιόπη, κατελθοῦσα τῆς παρὰ τῇ Πλατεῖα τοῦ
Πλατάνου κατοικίας αὐτῆς, ἐκ τοῦ ἐξώστου τῆς
ὁποίας παρηκολούθει μετὰ παλμῶν τὰ γενόμενα,
διέσχισε τὸ πλῆθος καὶ προσελθοῦσα πρὸ τῆς
Ἐπιτροπῆς τῶν εἰσφορῶν κατέθετο εἰς τὸν βω-
μὸν τῆς Πατρίδος πάντα τὰ πολύτιμα αὐτῆς
κοσμήματα καὶ τὰ δῶρα τῶ μνηστήρος, μηδ'
αὐτοῦ τοῦ χρυσοῦ δακτυλίου τοῦ ἀρραβῶνος
αὐτῆς φεισθεῖσα. Ἀπερίγραπτος ὑπῆρξεν ἡ
συγκίνησις καὶ αἱ ἐπευφημίαι τοῦ παρευστώτος
λαοῦ ἐπὶ τῷ τοιούτῳ θεάματι. Τὰ μέλη τῆς
Ἐπιτροπῆς τῶν εἰσφορῶν μετὰ λυγμῶν περιε-
πύσσοντο τὴν νεαρὰν δεσποινίδα· μάτην δ' ὁ
ἄειμνήστου Πρόεδρος αὐτῆς ἐπειράθη νὰ ἐπι-
στρέψῃ καὶ τὸν δακτύλιον τοῦ ἀρραβῶνος εἰς
τὴν ὑπέροχον κόρην.

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ πρώτου
Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος Ἰωάννου Α. Κα-
ποδίστρια ἢ Καλλιόπη ἐτέλει τοὺς γάμους αὐ-
τῆς μετὰ τοῦ Σπυρίδωνος Παπαλεξοπούλου καὶ
μετὰ μικρὸν ἐγκαθίστατο εἰς τὴν νεόδμητον
τότε ἱστορικὴν αὐτῆς οἰκίαν ἐν τῷ κέντρῳ τῆς
Πλατείας τοῦ Πλατάνου· πλὴν δὲν παρήλθεν
ἔτος, ὅτε εἶδεν ἀτυχῶς τὸν πατέρα αὐτῆς καὶ
τὸν σύζυγον περιπίπτοντας, μετὰ τοσοῦτων
ἄλλων περιφανῶν τοῦ τόπου ἀνδρῶν, εἰς τὴν
δυσμένειαν τοῦ ἄειμνήστου Κυβερνήτου. Ὁ
ἐνάρετος ἐκεῖνος Ἄρχων ἐνόμισεν ὅτι ἠδύ-
νατο εὐχερῶς νὰ δημιουργήσῃ νέον καθεστῶς
ἐκ νέας ὅλως ὕλης, ἀπορρίπτων ἢ παραγκω-
νίζων τοὺς ἀνδρας τοῦ ἀγῶνος. Εἰς τὰς παρα-
τηρήσεις τῶν ξένων, τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο, ἢ κί-
στα δίκαιον, ἀπέβαινε καὶ τὰ μέγιστα ἐπικίν-
δυνον, ἀντέτασσε τὸ μέγα συμφέρον τῆς Πα-
τρίδος ὅπως τὸ ταχύτερον ἐμπεδωθῇ τὸ ἀρτι-
σύστατον Κράτος ἐπὶ νέων καὶ ὑγιῶν βάσεων·
πρὸς τοῦτο δ' ἠναγκάζετο νὰ θέσῃ κατὰ μέρος
τὸ ἀρχαῖον ὕλικόν, ὅπερ ὡς ἐκ τῶν ἔξεων καὶ
τῆς ἀνατροφῆς αὐτοῦ ἀπέβαινε ἀδύνατον νὰ
διαπλασθῇ καταλλήλως. Μεσοῦντος τ οὗ ἔτους
1831 ὁ πατὴρ τῆς Καλλιόπης Ἀνδρέας Καλαμο-
γδάρης καὶ ὁ μόνος αὐτῆς ἀδελφὸς Ἀντώνιος
εὐρίσκοντο καθειργμένοι μετ' ἄλλων εἰς τὰς

ΧΟΡΟΣ ΤΩΝ ΑΡΣΑΚΕΙΑΔΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΣΤΑΔΙΟΝ

εἰρκὰς τοῦ Παλαμηδίου, ὁ δὲ σύζυγος αὐτῆς
Σπυρίδων Παπαλεξοπούλος μετὰ τοῦ νεωτέρου
αὐτοῦ ἀδελφοῦ Νικολάου, ὅπως διαφύγῃσι
παρομοίαν τύχην διὰ τὰ ἀντιπολιτευτικὰ αὐτῶν
φρονήματα, εἶχον ἀποδράσει λάθρα εἰς Ὑδραν,
ἔνθα εἶχεν ἐνεπετασθῆ ἡ σημαία τῆς ἐπανάστα-
σεως κατὰ τοῦ καθεστώτος. Ἡ Καλλιόπη πα-
ρέμεινε ἐγκεκλεισμένη εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς μό-
νη μετὰ τῶν δύο νηπίων τέκνων Ναπολέοντος
καὶ Ἐπαμεινώνδα. Ἡ ἀνώμαλος αὐτῆ κατά-
στασις ἔσχεν ἀτυχῶς τὸν μοιραῖον αὐτῆς ἀντί-
κτυπον· ὁ ἄειμνήστου Ἰωάννης Α. Καποδίστριας
εὗρε τὸν θάνατον πρὸς τῆς θύρας τοῦ Ναοῦ
τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος ἐν Ναυπλίῳ τὴν πρωΐαν
τῆς 27 Σεπτεμβρίου 1831 ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ
Κωνσταντίνου καὶ Γεωργίου Μαυρομιχάλη, ὧν
ὁ ἀδελφὸς καὶ πατὴρ Πετρόμπεης Μαυρομι-
χάλης ἦν καθειργμένος, ἀπὸ μηνῶν ἐν Παλα-
μηδίῳ. Τὸ τοιοῦτον τραγικὸν τέλος τοῦ ἐνα-
ρέτου ἐκεῖνου Κυβερνήτου ὑπῆρξεν ἡ πρώτη
κλις συνάμα καὶ τὸ πρῶτον καίριον τραῖμα
κατὰ τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος. Ὁ μέγας
ἐκεῖνος πατριώτης, ὁ μέγας ἀναμορφωτὴς ἔ-
πεσε θῦμα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἔργου αὐτοῦ τοῦ
ὄντως δημιουργικοῦ, ὅπερ ἡμιτελὲς ἀπομείναν
εὐθὺς κατέρρευσεν.

ΜΙΧΑΗΛ ΛΑΜΠΡΥΝΙΔΗΣ
(Δελτίον Ἀθηνῶν).

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΜΑΡΚΟΡΑΣ

Οἱ ποιηταὶ δὲν γηράσκουν. «Παντοτεινὰ νεά-
ζοντες καὶ αἰωνία παρθενικοί», ὅπως τοὺς θέλει
ὁ φιλόσοφος, βλέπουν τὸν κόσμον ἐμπρὸς των
ἀείποτε παρθένον καὶ νέον, ὡς ἦτο κατὰ τὴν
πρώτην ἡμέραν τῆς δημιουργίας, τὴν ὁποίαν
οἱ ποιηταὶ πάλιν ἐφαντάσθησαν... Ἡ ποίησις
εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἡ ἐκφρασις τῆς νεότητος,
ὅπως αὐτὴ φανερῶνται ποικιλοτρόπως εἰς τὴν
φύσιν καὶ τὸν ἄνθρωπον. Ὁ Γεράσιμος Μαρ-
κοράς ἀπεχαιρέτησε πρὸ πολλοῦ τὴν χρυσὴν
ἡλικίαν τῆς νεότητος τί πρὸς τοῦτο; Οἱ στίχοι
του γραμμένοι κατὰ διάφορα χρονικὰ διαστή-
ματα καὶ πρῶτον ἤδη μαζεμένοι εἰς βιβλίον,
μοῦ παρέχουν ἐντύπωσιν εἰκόνας τῆς Ἡβῆς ζω-
γραφισμένης ἀπὸ καλλιτέχνην ἐκ τῶν νεωτέ-
ρων, ὅχι τόσο ἐντυπωμένης διὰ τῆς καθαρό-
τητος καὶ τῆς ἐντελείας τοῦ σχεδίου, ὅσον γοη-
τευούσης μετὰ τὴν γλυκεῖαν μουσικὴν καὶ τὴν
κίνησιν τοῦ χρωματισμοῦ. Αὐτὴ ἡ φιλολογικὴ
ἀφάνεια τοῦ κ. Μαρκορά, ὅστις, ἂν τυχόν γνω-
ρίζεται καὶ ἐκτιμᾶται ὡς ποιητὴς ὑπὸ τῶν
συμπολιτῶν του, εἶναι τελείως ἀγνωστος ἐξω
τῆς Κερκύρας, εἰς τὰς Ἀθήνας δέ, ὅπου ὑπάρ-
χουν φιλιαναγνωσται καταβροχθίζοντες ἀπλή-
στως τὰ γλυκανάλατα μυθιστορήματα τοῦ Ὠνὲ
καὶ τὰς φυλλάδας τοῦ τυχόντος λογοκόπου,
ἐπάνω εἰς τὰ δάκτυλα μετροῦνται οἱ ἀναγινώ-
σκοντες καὶ ἀγαπῶντες τοὺς στίχους του, —
αὐτὴ ἡ φιλολογικὴ ἀφάνεια τοῦ Μαρκορά,
κάθε ἄλλο παρὰ τιμητικὴ διὰ τὸ ἑλληνικόν,

ὁμως συντρέχει πρὸς δημιουργίαν τῆς σπανίας ἐκείνης ἀπολαύσεως, τὴν ὁποίαν προκαλεῖ ἡ ἀνακάλυψις ἀγνώστου ποιητοῦ. Καὶ τὴν ἀπόλαυσιν ταύτην δοκιμάζουν οἱ τῶρα πρῶτον ἀναγινώσκοντες τὰ «Ποιητικὰ Ἔργα», τὸ μέγα νέον τῆς φιλολογικῆς παραγωγῆς τοῦ ἔτους. Ἐνῶ διέτρεχα τὰς σελίδας—καὶ ὁμολογῶ ὅτι πρῶτην φοράν ἀνεγίνωσκα τὰ περισσότερα ἐξ αὐτῶν—καὶ συγκινημένος ἐλησμόνου τὴν ἀχαριν πραγματικότητα ἢ ὁποία μᾶς περικυκλῶνει καὶ ἐβυθίζομεν εἰς τὴν ὄνειροπόλησιν τὴν ὁποίαν μόνον οἱ ἐμπνευσμένοι ποιηταὶ γεννοῦν, ἐσkeptόμην συγχρόνως: Τριάκοντα ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σολωμοῦ, τὸ πνεῦμα τοῦ διδασκάλου τὸ πρῶτον ἤδη ἀναφαίνεται λαμπρῶν ἑλληνικῶν στίχους μὲ τὰ μυστήρια τῆς τέχνης του. Ἐν ἀπὸ τὰ πλέον λαχταριστὰ ποιήματα τοῦ Μαρκοῦ εἶναι «Τὸ πρῶτο Ψυχασάββατον», θρήνος ἢ μᾶλλον ὕμνος εἰς τὸν θάνατον τοῦ Σολωμοῦ. «Πέστε, Οὐρανογέννηταις», λέγει πρὸς τὰς Πιερίδας ὁ ποιητής,

Ποῦ δὲ θὰ πάη κ' ἡ Τέχνη του
Στὸ μνήμα ὡς πεθαμένη.
Ὅχι τὰ νέα της πλάσματα
Ἐὰ θεία πουλιά, μιὰ μέρα
Θὰ χύσουν ἔς τὸν ἀέρα
Πρωτάκουστη φωνή!

Ἀπὸ τὴν «πρωτάκουστη φωνήν» αὐτὴν εἶναι γεμᾶτοι οἱ στίχοι τοῦ Κερκυραίου ποιητοῦ.

Α'.

Ὁ κ. Μαρκοῦ ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν ἐκείνων (ἂν δὲν ἀπατώμαι, εἰς τὴν Κέρκυραν ἐδρεύει μικρὸν κόμμα, πρεσβεῖον περὶ γλώσσης συμβιβαστικῆς καὶ πλήρεις ὀρθοφροσύνης ἀρχῆς· ὁ κ. Πολυλάς, ὁ κ. Καλοσογῆρος εἶναι οἱ εὐφραδέστεροι διερμηνεῖς τῶν ἰδεῶν τοῦ κόμματος), οἱ ὅποιοι μὲ φρίκην βλέπουν τὸ ἀφύσικον περιτύλιγμα τῆς γλώσσης ἐντὸς τῶν νεκρῶν τύπων τῆς ἀρχαίας. Γνήσιος καὶ εἰς τοῦτο κληρονόμος τοῦ Σολωμοῦ, συγκαταλέγεται μὲ τοὺς ποιητὰς ἐκείνους, τῶν ὁποίων ὁ πεζὸς λόγος πολὺ ὀλίγον διαφέρει κατὰ τοὺς τύπους, ἢ καὶ καμμίαν διαφορὰν δὲν ἔχει, ἀπὸ τὸν ποιητικόν. Ἀπὸ τὰς δύο τρεῖς συντόμους σημειώσεις τὰς ὁποίας θέτει κάτω τῶν στίχων του δύσκολον νὰ συμπεράνη κανεὶς τὴν ἀξίαν του ὡς πεζογράφου. Ἄλλ' ἐνταῦθα μᾶς ἐνδιαφέρει μόνον ὁ ποιητής· καὶ ὁ ποιητὴς εἰσορμᾷ εἰς τὰ βαθύτατα τῶν καρδιῶν ἡμῶν θριαμβευτικῶς μὲ ὄλην τὴν δύναμιν τῶν χρωμάτων καὶ τὴν καθαρότητα τῶν πλασμάτων τῆς τέχνης του, ἐλεύθερος ἀπὸ τοὺς στηθοδέσμους καὶ τὰ ψιμύ-

θιά, τὰς συνταγὰς καὶ τὰς ἀλυσίδας τῆς καθαρειούσης. Καὶ τί ἄλλο σημαίνουν ἀφ' ἐνὸς ἢ ἀπαράμιλλος χάρις τῶν δημοτικῶν μας ἀσμάτων καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸ γεγονός ὅτι οἱ ἀληθινώτεροι ποιηταὶ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος εἶναι οἱ γράψαντες εἰς γλῶσσαν δημοτικὴν, ἢ ὅτι ἡ δημοτικὴ αὕτη δὲν εἶναι ἀπλῶς ἔνδυμα τὸ ὁποῖον ἐκλέγει ἢ ποίησις διὰ τοῦτον ἢ δι' ἐκείνου τὸν λόγον, ἀλλὰ στοιχεῖον ἀπαραίτητον τῆς ἐμπνεύσεως, μορφή ἀχώριστος τῆς ποιητικῆς ψυχῆς;

«Εἰς ὅλας τὰς γλώσσας ἡ ποίησις χαίρει τὸ προνόμιον ἰδιαιτέρας διαλέκτου συνδυαζομένης οὕτως ὥστε νὰ καθιστᾷ τὴν ἑκφρασιν ἐν γένει μουσικωτέραν καὶ ἰδιαιτέρως νὰ παρέχῃ εἰς αὐτὴν περισσοτέραν ζωρότητα καὶ περισσότερον τόνον. Τὸ εἶδος τῆς διαλέκτου ταύτης καὶ οἱ κανόνες τῆς χρήσεως αὐτῆς μεγάλως διαφέρουν, ἀλλὰ καθολικὸς εἶναι ὁ χαρακτήρ αὐτῆς, ἐξαρτώμενος ἐξ αὐτῶν τῶν ἠθικῶν ὄρων τῆς ποιήσεως καὶ ἐπιβάλλων ἀνεξαιρέτως παρ' ἅσασιν τοῖς λαοῖς τρόπους, ἀνατροφὰς, συντομίας καὶ σχήματα, ἀγνωστα εἰς τὸν πεζὸν λόγον καὶ ἀνεκτὰ μόνον καθ' ὃ ἐκδηλοῦνται ἰδιαιτέραν ψυχολογικὴν κατάστασιν. Ὅπως ἡμποροῦμεν νὰ ὀρίσωμεν τὴν μουσικὴν ὡς τὴν φυσικὴν διάλεκτον τῶν ἡχαν ἐξηρμένων εἰς τὸ μὴ περαιτέρω τῆς ἐντάσεως, οὕτω καὶ περὶ τῆς ποιήσεως δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι εἶναι ἡ ἔξαρσις τῆς γλώσσης διὰ τῆς ἐξογκώσεως ὅλων τῶν μέσων τῆς ἐκφράσεως τῶν ὁποίων εἶναι δεκτικὴ. Εἶναι ὡς νὰ μᾶς διδάσκῃ ἡ Αἰσθητικὴ ὅτι ἡ ποιητικὴ γλῶσσα τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος δὲν δύναται νὰ εἶναι ἄλλη τις πλὴν τῆς δημοτικῆς. Διότι ποῖος ποτε ἐσκέφθη νὰ διαμφισβητήσῃ τὴν ὑπέροχον ζωὴν καὶ τὸ περισσῶς ἔντονον καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἐκφράσεως τῆς δημοτικῆς γλώσσης; Καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ ἐξελέγχοντες αὐτὴν ὡς ἀνεπαρκὴ καὶ βαρβαρικὴν καὶ ὡς ὄργανον ἀμαθῶν καὶ ἀμελῶν, οἱ ὅποιοι δὲν ἐπιμελοῦνται ἢ δὲν φροντίζουν νὰ ὑψωθοῦν μέχρι τῆς δυσπροσίτου κορυφῆς ἐφ' ἧς ἐδρεύει λευκὴ καὶ ἀσπίλος ἢ καθαρειούσα (ὡς νὰ μὴ ἀπαιτῆ ἢ χρῆσις καὶ ἡ καλλιέργεια τῆς δημοτικῆς ἴσον βαθμὸν ἐπιμελείας καὶ φιλοκαλίας ἐκ μέρους τῶν εὐσυνειδήτων χειριστῶν αὐτῆς ἐν τῇ φιλολογίᾳ ἢ ὡς νὰ συμβιβάζωνται αἱ ἐννοιαὶ τῆς ἀνεπαρκείας καὶ βαρβαρότητος πρὸς τὸν πλοῦτον καὶ τὴν εὐγένειαν τῆς νεοελληνικῆς ποιήσεως, ἣτις διὰ τῆς γλώσσης αὐτῆς θαυματουργεῖ ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἐρωτοκρίτου μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν), καὶ αὐτοὶ οἱ κοπτόμενοι ὑπὲρ τῆς καθαρειούσης ποσάκις τῆς ἡμέ-

ρᾶς, χωρὶς νὰ τὸ θέλουν, χωρὶς καλὰ νὰ τὸ ἐννοοῦν, δὲν καταφεύγουν εἰς τὰ ζωοποιὰ τῆς δημοτικῆς νάματα, ὁσάκις ὀμιλοῦντες, καὶ γράφοντες ἔτι, αἰσθάνονται ἀναπόδραστον τὴν ἀνάγκην νὰ δώσουν εἰς τοὺς λόγους τῶν τόνων καὶ ἑκφρασιν καὶ ζῶην; Μὲ τὴν γλῶσσαν αὐτὴν, παρὰ τὴν σχολαστικὴν ἐπίδρασιν τῆς ψευτοεκπαιδεύσεως, γραμματισμένοι καὶ ἀγράμματοι σκέπτονται καὶ αἰσθάνονται τῆς γλώσσης αὐτῆς «τὴν εὐτραπέλιαν, τὸ βαθὺ αἶσθημα, τὴν μείζονα ἰσχὺν καὶ ζωτικότητα καὶ ἐντεῦθεν τὴν μεγάλην χρησιμότητα αὐτῆς εἰς ἐκεῖνα τὰ εἶδη τοῦ λόγου, ἅτινα πρὸ πάντων χρῆζουσι τῶν ἀρετῶν αὐτῶν, τ. ε. εἰς τὴν λυρικὴν, κωμικὴν, ἐπικὴν ποίησιν καὶ εἰς τὰ διηγήματα», ἀνεκέρηξαν ἐν εἰλικρινείᾳ καὶ οἱ ἐπιστημονικῶς πιστοποιοῦντες τὸ ἀδιασάλευτον παρ' ἡμῖν κράτος τῆς καθαρειούσης καὶ στενωῶς συνδεόμενοι πρὸς τοὺς προμάχους τοῦ «ἀκραίφνου ἀττικισμοῦ». Τὴν γλῶσσαν αὐτὴν ἀπέδειξαν μοναδικὸν ὄργανον φιλολογικῆς παραγωγῆς οἱ ποιηταὶ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος. Μὲ τὴν βοήθειαν τῆς γλώσσης αὐτῆς ὁ Μαρκοῦς ἐπέκλεισεν εἰς ἀψόγους στίχους νόημα καὶ αἶσθημα, τὰ ὁποία μᾶς συγκινοῦν καὶ μᾶς ἐκπλήττουν.

ΑΠΟ ΤΑΣ ΕΟΡΤΑΣ ΤΗΣ ΕΠΤΑΝΗΣΟΥ Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ κ. ΣΤΕΦΑΝΟΥ Κατὰ τὴν ἑναρξιν τῆς ἀναδρομικῆς ἐκθέσεως

«Μέγα τὸ γεγονός!—λέγει ὁ κ. Στεφάνου—Μέγα ἀπὸ τε τῆς Ἑλληνικῆς καὶ ἀπὸ τῆς Εὐρωπαϊκῆς αὐτοῦ ἀπόψεως, διὰ τὴν διεθνή αὐτοῦ σημασίαν. Ἡ Ἀγγλίς ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας ἀπεφάσισε νὰ χειραφετήσῃ τὴν Ἐπτάνησον, ἢ δὲ Εὐρώπῃ συγκατετίθετο καὶ συνέπραττε καὶ ἀνεγνώριζε τὴν εἰς τὴν Μητέρα Πατρίδα ἀπόδοσιν τμήματος γνησίου Ἑλληνικοῦ· ἀλλὰ συγχρόνως ἀνεγνωρίζετο, ὅτι τὸ ἐν ἔτει 1830 ἀνεγερθὲν οἰκοδόμημα, τὸ κληθὲν Ἑλληνικὸν Βασίλειον, δὲν ἦτο προωρισμένον νὰ πρραμείνη οἷον τότε τὸ κατήρτισεν ἡ Εὐρωπαϊκὴ γλισχρότης».

Ἀκολουθεῖ ὁ κ. Στεφάνου διεξέρχεται τὰ ἱστορικὰ γεγονότα τῆς ζωῆς τῶν Ἰονίων νήσων ὑπὸ τοὺς κατὰ καιροὺς δυνάστας αὐτῶν ἀπὸ τῆς καταλύσεως τῆς Ἐνετοκρατίας μέχρι τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, καὶ τὰς ἐνεργείας τοῦ Ἰωάννου Καποδιστρίου κατὰ τὰ συνέδρια τοῦ 1814 καὶ 1815, συνέπειαι τῶν ὁποίων ὑπῆρξε νὰ τεθῆ ἡ Ἐπτάνησος ὑπὸ τὴν ἰσχυρὰν προστασίαν καὶ πρᾶκταθῆναι

τῆς Συνταγματικῆς Ἀγγλίας. Μετὰ ταῦτα ἔρχεται εἰς τὰ ἀπὸ τοῦ 1821 καὶ ἐντεῦθεν γεγονότα, ἐξακολουθῶν τὴν σπουδαιοτάτην ἀγύρευσιν του ὡς ἐξῆς:

«Ἄλλ' ἀφ' ἧς ὁ ὄρκος τοῦ Γερμανοῦ ἐν Καλαβρύτοις τὴν 25 Μαρτίου τοῦ 1821 ἀντήχησεν ἐκ τῶν Ἀκροκεραυνίων καὶ ἐκ τῶν θαλασσῶν τοῦ Ἰονίου πελάγους, ἀφ' ἧς ὁ ἐπαναστατικὸς σάλος τοῦ 1848 συνεκλόνησε καὶ αὐτοὺς τοὺς θρόνους, φυσικὸν ἦτο καὶ οἱ ἦχοι ἐκεῖνοι νὰ θίξωσι τὰς πατριωτικὰς χορδὰς τῶν ἰονίων καὶ «Ἐφωνάξανε ὡς τ' ἀστέρια
»τοῦ Ἰονίου τὰ Νησιά
»καὶ σηκώσανε τὰ χέρια
»διὰ νὰ δεῖξουνε χαρὰ».

Καὶ μεθ' ὅλα τὰ κυβερνητικὰ μέτρα καὶ τὴν αὐστηρὰν αὐτῶν ἐφαρμογὴν τὸ πατριωτικὸν μένος τῶν ἰονίων δὲν σννεκρατήθη. Καὶ πῶς νὰ συγκρατηθῆ; ἦτο πλέον ἡ δυσχαλίνωτος ἑκφάνσις τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς, θεωμένης εἰς τὰς ἀντίπεραν ἀκτὰς τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Ρούμελης τοὺς ὁμοφύλους ἀγωνιζομένους ἵνα ἀποσεισῶσι μακρὰ ἰσχυρὰ ζυγὸν καὶ ἐρρίφθησαν καὶ οἱ ἰόνιοι βοηθοῦντες ὅσον καὶ ὅπως ἠδύναντο τὸν ἀγῶνα τοῦτον.

Ἐν τῇ πρώτῃ ἐκατόμβῃ ὑπὸ τὸν Ὑψηλάντην εἰς τὸ Δραγατσάνι εὐρίσκονται μεταξὺ τῶν πεσόντων ἱερολοχιτῶν δύο ἐπτανῆσιοι. Οἱ Κεφαλλῆνες ὑπὸ τὸν Μεταξᾶν μάχονται εἰς τοῦ Δάλα. Οἱ Ζακύνθιοι ὑπὸ τὸν Σεμπρικόν. Ἡ Ζάκυνθος τροφοδοτεῖ τὸ πολιορκούμενον Μεσολόγγι. Οἱ Ἰθακῆσιδι βοηθοῦν μὲ τὰ πλοῖα τῶν μεταβαλλόμενα εἰς μεταγωγικά. Ὁ πλοίαρχος Σκλάβος, ὁ Κεφαλλῆν, περισώζει πλέον ἐν τῇ θαλάσῃ τὸ ἅγιον σκήνωμα τοῦ ἀπαγγονισθέντος Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε' καὶ μεταφέρει αὐτὸ εἰς Ὀδησσὸν ἕως κηθευθῆ. Ἐπτακόσιοι Ἐπτανῆσιοι μάχονται ἐν Ἀττικῇ παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ Καραϊσκάκη. Ἡ Κέρκυρα χορηγεῖ τοὺς ὀργανωτὰς καὶ λειτουργοὺς τοῦ ἐν ἀποπειρᾷ συστάσεως Κράτους καὶ ὁ Σολωμὸς ψάλλει τὸν ἀθάνατον Ὑμνον του εἰς τὴν Ἐλευθερίαν. Ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις συνεκράτει ἐν ἀδιεπτῶν διεγέρσει τῶν Ἰονίων τὴν ψυχὴν καὶ μόνον ἐπῆλθεν ἡ γαλήνη μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ Βασιλείου. Τῆς γαλήνης ταύτης προηγῆθη ὁ δίκαιος ἐνθουσιασμὸς καὶ ἡ ἀναπτέρωσις τῶν ἐλπίδων ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ τοῦ Καποδιστρίου ὡς Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ τὴν χαρὰν ἐκείνην, ἐπύκρναν ὡς εἰκὸς ὁ τραγικὸς τοῦ Μεγάλου Πολίτου θάνατος. Ἡ Κέρκυρα ὑπεδέχθη τὸν Βασιλέα Ὁθωνά καὶ

έτίμησεν ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ τὸν Μονάρχη τῆς ἀνασθηθείσης Ἑλλάδος.

— Ἡ Κεφάλαια κοιτίς τοῦ Ριζοσπαστικοῦ

Μετὰ σύντομον ἐξιστόρησιν τῆς ἀπὸ τοῦ 1830 ἕως τοῦ 1840 ζυμώσεως τῶν ιδεῶν, (τῶν ὁποίων φορεῖς ἦσαν οἱ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Γαλλίᾳ σπουδάζοντες νέοι τῶν ἀριστοκρατικωτέρων ἑπτανησιακῶν οἰκογενειῶν), καὶ τῶν ὁποίων ἀποτέλεσμα ἠπῆρξεν ἡ ἐλευθέρα ἐκλογή ἐν τῷ καταρτισμῷ τοῦ Νομοθετικοῦ Σώματος καὶ ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου, καὶ μετὰ τὴν μνείαν τῆς παμψηφεί ἐκλογῆς ὡς Προέδρου τοῦ Νομοθετικοῦ Σώματος τοῦ βουλευτοῦ Ζακύνθου Κωνσταντοῦ Ρώμα, τοῦ ἡγέτου τῶν ἐν Ζακύνθῳ μεταρρυθμιστῶν, ὁ κ. Στεσάνου ἐξακολουθεῖ ὡς ἐξῆς τὸν πανηγυρικὸν τοῦ λόγον.

Εἶνε γνωστὸν ἐκ τῆς ἱστορίας ὅτι ἡ Κεφαλληνία ἀνέδειξε κατὰ καιροὺς ἄνδρας μεγαλεπήθλους ἐδράκων ἔχοντας τὴν πίστιν εἰς τὰς ἀρχὰς τῶν, εὐθαρσεῖς καὶ τολμητῆρας, περιφρονοῦντας τοὺς κινδύνους, πρὸ παντός δὲ πατριώτας ἀγνοῦς. Ἡ Κεφαλληνία ὑπῆρξεν ἡ κοιτίς τοῦ Ριζοσπαστικοῦ. ἤτοι τῶν φιλελευθέρων πολιτικῶν ιδεῶν, ὧν σημαιοφόροι πρῶτοι ἀνεδείχθησαν ὁ Γεράσιμος Λειβαδάς, ὁ Ἠλίας Ζερβός καὶ ὁ Ἰωσήφ Μομφερράτος, Ἀυρισκόμεθα περὶ τὰ ἔτη 1828-1840 ὅτε ἀναφάνονται αἱ πρῶται ἐκδηλώσεις αἱ ἐντιθεμέναι πρὸς τὰς μεταρρυθμιστικὰς ιδέας καὶ ἀποσκοποῦσαι εἰς ριζικωτέραν μεταβολήν. Ἡ ἐκ τοῦ ἐν Ἀθήναις συνταγματικοῦ κινήματος τῆς 3 Σεπτεμβρίου 1843 ἐπιτυχία τῶν ἐν Ἑλλάδι συνταγματικῶν ἀναρριπιζέει τὰς ἐν ἐπιφυλακῇ φιλελευθέρους τῶν ἑπτανησίων ιδέας καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν Ἀργοστολίῳ ἰδρυθέντος ὑπὸ τὸ ταπεινὸν ὄνομα Δημοτικοῦ Καταστήματος, ἀκριβῶς δ' εἰπεῖν πολιτικοῦ συλλόγου, ἀναδίδονται αἱ πρῶται φλόγες τῶν νέων φιλελευθέρων ιδεῶν. Ἡ Κυβέρνησις ταχέσσεται καὶ τίθεται ἐν ἐνεργείᾳ ἡ συνήθης τακτικὴ, ἡ κατάπνιξις τοῦ δῆθεν κακοῦ ἐν τῇ γενέσει του, Ἡ ὑψηλὴ ἀστυνομία ἀναφάνεται ἐν τῇ εἰδεχθεῖ μορφῇ τῆς καὶ ἐντεῦθεν, αἱ προγραφαί, αἱ πιέσεις τῶν συνειδήσεων, λογοκρισία, αἱ καταδιώξεις καὶ τὰ παρεπόμενα. Ὁ Ριζοσπαστισμὸς ἀνεπτύχθη. ἠνδρώθη, ἐγγιγανθῆθη καὶ ἐνίκησε χάρις εἰς τὰς καταδιώξεις τῶν ἀρχῶν τοῦ ἐθνικοῦ τῶν ἑπτανησίων φρονήματος. Διότι αἱ καταδιώξεις ἐδημιούργησαν μάρτυρας τῆς ιδέας καὶ ἡ ιδέα ἐξηπλώθη, ἐρριζοβόλησε καὶ ἐνίκησε. Τὸ προογονικὸν «εἰς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης, καὶ

πάλιν ἐθαυματούργησε, διότι ὑπῆρξε τὸ σύνθημα περὶ τὸ ὅποιον ἐτάχθησαν οἱ ὄπαδοι τῶν ἄκρων ιδεῶν. Ἡ ιδέα τῆς μεγάλης Πατριδος ἐπλήρου τὰ στήθη καὶ ἐνίσχυσε τὸν ἀγῶνα τῶν ἀσθενῶν κατὰ τοῦ κολοσοῦ».

— Κήρυκες τῶν φιλελευθέρων ἀρχῶν εἰς τὴν Κεφαλληνίαν καὶ τὴν Ζάκυνθον.

Ἐνταῦθα ὁ κ. Στεφάνου μνημονεύει τὰς κατὰ τὰ ἔτη 1848 καὶ 1849 δύο ἐν Κεφαλληνία στάσεις, αἵτινες χαρακτηρισθεῖσαι, ὡς κινήματα πολιτικά, κατεστάλησαν διὰ βιασίων καὶ αὐστηρῶν μέτρων κηρυχθέντος καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου Ἀναφέρει ἀκολουθῶς τὴν κακὴν διοίκησιν τοῦ Οὐάρον, ἣτις ἀποτελεῖ τὴν σκοτεινὴν σελίδα τῆς ἱστορίας τῆς Ἀγγλικῆς προστασίας, καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ 1849 ἐφαρμογὴν τῶν νέων συνταγματικῶν μεταρρυθμίσεων. Σύγχρονος ὅμως ἀνεφάνη τότε καὶ ἡ καταπληκτικὴ ἔκρηξις τῶν φιλελευθέρων ιδεῶν ἐν Ἑπτανήσῳ, καὶ ἤρχισαν ἐκδιδόμεναι ἐν Κεφαλληνίᾳ δύο φιλελεύθεροι ἐφημερίδες, ὁ «Φιλελεύθερος» τοῦ Ἠλίας Ζερβοῦ καὶ ἡ «Ἀναγέννησις» τοῦ Ἰωσήφ Μομφερράτου, τῶν ὁποίων βραδύτερον ἀτρόμητοι συντάκται κατεδιώχθησαν καὶ ἐξωρείσθησαν.

Μετὰ ταῦτα ἐξηκολούθησεν ὡς ἐξῆς.

«Τὰς φιλελευθέρους ἀρχὰς ἐκήρυξαν μικρὸν βραδύτερον ἐν Ζακύνθῳ οἱ κατόπιν ἀναδειχθέντες κρατεροὶ τοῦ ριζοσπαστικοῦ ἀπόστολοι, ὁ Γεώργιος Βερούκιος, ὁ Δημήτριος Κκαλλίνικος καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Λομβάρδος ὁ βραδύτερον ἀναλαθὼν διὰ στιβαρὰς χεῖρας, λαμπρότητος πλέον, τὴν ἐν Ζακύνθῳ ἡγεσίαν τοῦ ριζοσπαστικοῦ κόμματος, ὅτε καὶ ἐξέδωκεν ἰδίαν ἐφημερίδα τὴν «Φωνὴν τοῦ Ἴονίου» συγγωνευθεῖσαν βραδύτερον μετὰ τοῦ «Ρήγα» ὃν ἐξέδιδεν ὁ Γεώργιος Βερούκιος. Τὸν μετριόπαθῃ τῶν μεταρρυθμιστικῶν ιδεῶν τύπον ἀντεπροσώπευον ἐν Κερκύρα μὲν ἡ «Πατρίς», ἐν Ζακύνθῳ δὲ τὸ «Μέλλον». Τῆς Πατριδος συντάκται ἦσαν κάλαμοι δεδοκιμασμένοι καὶ κρατεροί, ὁ πολὺς Βράϊλκς καὶ ὁ ὑπέροχος τὴν μόρφωσιν καὶ τὴν διάνειαν Ναπολέων Ζυμπέλης ὁ ἐν τῇ Βουλῇ λάθρως ἐπιτεθεὶς κατὰ τοῦ θεσμοῦ τῆς ὑψηλῆς ἀστυνομίας. Τοῦ Ζακυνθίου «Μέλλοντος» ἀρχισυντάκτης ἦτο ὁ δεινὸς τὴν γλῶσσαν, μελίρρυτος δὲ τὴν φράσιν Ἀντώνιος Γαῖτας. Καὶ ὁ ἀγὼν διεξήχθη ζωηρὸς μεταξὺ τῶν σημαιοφόρων τῶν ἀντιτιθεμένων τούτων ιδεῶν ἕως οὗ ἡ τελικὴ μάχη ἐδόθη ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ κατὰ τὴν Δεκάτην Βουλευτικὴν περίοδον.